

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ของนักศึกษาวิชาทหาร ผู้วิจัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมของนักศึกษาวิชาทหาร เกี่ยวกับ ลักษณะเงื่อนไขที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

ตอนที่ 2 การระบุสาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวน น้อย

ตอนที่ 3 แนวทางในการกำหนดนโยบาย ที่จะทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวนเพิ่มขึ้น ด้วยการกำหนดเป้าหมาย แนวทาง ทรัพยากรและเครื่องมือให้เหมาะสมในแต่ละ ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึคนักศึกษาวิชาทหาร

ตอนที่ 1 ลักษณะเงื่อนไขที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และ กำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ของนักศึกษาวิชาทหาร มีลักษณะ เงื่อนไขของการตัดสินใจอยู่ด้วยกันสองช่วง คือ ช่วงแรก นิสิต/ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยเริ่มจากสร้างความเข้าใจพฤติกรรมของ นิสิต/ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ต่อการปรับตัวสู่ระดับอุดมศึกษา การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหาร ภายใต้อารมณ์ความรู้สึกด้านเวลา โดยใช้เรื่องของอารมณ์จากการประมวลผลการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ และใช้เรื่องของเหตุผล จากการพิจารณาความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารในขณะที่กำลังตัดสินใจเพื่อการศึกษาต่อวิชาทหารควบคู่กับการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา

ช่วงที่สอง นิสิต/ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 2-4 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ตัดสินใจศึกษาต่อ วิชาทหารชั้นปีที่ 5 โดยทำความเข้าใจพฤติกรรมของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ต่อการปรับตัวใน ระดับอุดมศึกษา การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 โดยใช้เรื่องของการประมวลผลการรับรู้ของ

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านมาทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ กับพิจารณาความพร้อมในขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารควบคู่กับภาระทางการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา จากสองช่วงดังกล่าวทำให้เกิดทางเลือก 4 แบบของการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ภายใต้การศึกษาประเด็นของสถานะการรับรู้ทางด้านอารมณ์ของนักศึกษาวิชาทหารทั้งเชิงบวก เปรียบเทียบกับเชิงลบ การพิจารณาความพร้อมและความไม่พร้อมของนักศึกษาวิชาทหารขณะที่ตัดสินใจ

ลักษณะเงื่อนไขการตัดสินใจของนิสิต/นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

การศึกษาในประเด็นของลักษณะเงื่อนไขของการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยการเริ่มต้นทำความเข้าใจพฤติกรรมของนิสิต/นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ต่อการปรับตัวสู่ระดับอุดมศึกษาซึ่งมีผลกระทบทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ของนักศึกษาวิชาทหารซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตนักศึกษาวิชาทหารที่มีผลต่อการเป็นกำลังพลสำรองของชาติในอนาคต ซึ่งต้องตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารภายใต้ความกดดันในด้านของเวลาที่มีให้กับกิจกรรมใหม่ๆ ที่เข้ามาในชีวิตของนิสิต/นักศึกษาใหม่ การตัดสินใจโดยใช้เรื่องของอารมณ์จากการประมวลผลการรับรู้การฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาเปรียบเสมือนตราซึ่งระหว่างการรับรู้ทางเชิงบวกเปรียบเทียบกับรับรู้ทางเชิงลบว่าให้ผลโน้มน้าวใจไปด้านใด การพิจารณาด้วยเหตุผล การพิจารณาความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารในขณะที่กำลังตัดสินใจเพื่อการศึกษาที่ต้องปฏิบัติสองอย่างไปด้วยกัน นั่นคือ การศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ควบคู่กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีลักษณะเงื่อนไขรายละเอียดดังต่อไปนี้

พฤติกรรมของนิสิต/นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ต่อการปรับตัวสู่ระดับอุดมศึกษา

นักเรียนมัธยมปลายหรือนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จะได้สิทธิการยกเว้นไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติซึ่งเป็นบรรทัดฐานทางสังคมของนักศึกษาวิชาทหาร เพราะจะได้ไม่ต้องเสียเวลาในการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษา จากการศึกษาพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มนักศึกษาที่สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ออกเป็นสองระบบการศึกษา คือ ระบบการศึกษาสายสามัญที่จะต้องสอบแข่งขันเข้าสู่สถาบันในระดับอุดมศึกษา กับระบบการศึกษาสายอาชีพเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา

1. ระบบการศึกษาสายสามัญที่จะต้องสอบแข่งขันเข้าสู่สถาบันในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาวิชาทหารสำเร็จชั้นปีที่ 3 บางส่วนจะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีสถานภาพเป็นนิสิต/นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษา หรือที่นิยมเรียกกันว่า นิสิต/นักศึกษาใหม่ หรือน้องใหม่ ทำให้เพื่อนนักเรียนหลายคนที่เคยเรียนวิชาทหารมาด้วยกันต้องแยก

ย้ายจากกันไปสู่ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เริ่มต้นเมื่อนักเรียนเข้ามารายงานตัวเป็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษา บางคนต้องเดินทางไกลจากภูมิลำเนาไปสู่ สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการเรื่องความเป็นอยู่ หอพัก สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ในช่วงปลายเดือน พฤษภาคม-กรกฎาคมของทุกปี ซึ่งจะมีกิจกรรมการรับน้อง การซ้อมเพลงเชียร์ กีฬาน้องใหม่ งาน บำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งเป็นกระบวนการในการปรับตัวของนิสิต/ นักศึกษาใหม่ เพื่อการเรียนรู้ใน เรื่องการลงทะเบียนเรียน ระบบการเรียนการสอน ระเบียบของสถาบัน ระเบียบของหอพัก สถานที่ สำคัญ อาคารเรียน ห้องเรียน คณาจารย์ นิสิต/ นักศึกษารุ่นพี่ ตลอดจนเพื่อนใหม่ ช่วงระยะเวลา ดังกล่าวจะเป็นช่วงของการปรับตัว หลายคนมีความตื่นเต้น ดีใจ ที่ได้เป็นนิสิต/ นักศึกษาใหม่ของ สถาบัน มีความรู้สึกเป็นอิสระมากขึ้น ไม่มีใครมาบังคับได้ แต่ขณะเดียวกันหลายคนก็มีความวิตก กังวล สับสน มีความเครียด ต่อภาระความรับผิดชอบทั้งในเรื่องการศึกษา การใช้ชีวิตในสถาบัน การปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อเป็นบัณฑิต ซึ่งพฤติกรรมช่วงการ ปรับตัวดังกล่าวมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

2. ระบบการศึกษาสายอาชีพเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือ อนุปริญญา หลายคนศึกษาต่อที่สถาบันเดิมของตนทำให้ไม่ต้องปรับตัวมากเหมือนกับนิสิต/ นักศึกษาใหม่ของการศึกษาสายสามัญที่เข้าสู่สถาบันในระดับอุดมศึกษา ซึ่งกลุ่มเพื่อนที่มีความ นิยมในการศึกษาวิชาทหารก็มักที่จะชักชวนกันศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 สำหรับวันอาทิตย์ช่วง บ่ายทางสายวิชาชีพส่วนใหญ่จะไม่มีการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งค่านิยมของสายอาชีพ คือ เมื่อ สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 5 และสำเร็จระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญาสามารถ ดำเนินการขอแต่งตั้งยศ ว่าที่ ร้อยตรี ได้ทันทีไม่ต้องรออีก 2 ปี เพื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรี อีกทั้งการทำงานทางสายอาชีพจำเป็นต้องใช้ทักษะความเป็นผู้นำ ความมีระเบียบวินัย ในการ ควบคุม สั่งการ ในสายการผลิตเพื่อให้การทำงานเป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งถือว่าเป็นความได้เปรียบ ของผู้ที่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในการสมัครงานต่อไป ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวมีผลต่อ การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

สำหรับการศึกษาทั้งในประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อนุปริญญา ปริญญาตรี มีวิธีการ ศึกษาซึ่งเป็นลักษณะเงื่อนไขของการศึกษาในอุดมศึกษาควบคู่กับการศึกษาวิชาทหาร 2 ประเภท คือ

ประเภทแรก คือ นิสิต/ นักศึกษาต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนตามตารางเรียนที่ได้ลงทะเบียน ไว้ มีระบบการตรวจสอบเวลาเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด มีการสอบกลางภาค และสอบปลายภาค หากเวลาเรียนไม่พอ จะถูกตัดสิทธิ์ในการสอบ สำหรับการสอบวัดผลในระดับอุดมศึกษาจะเป็น ช่วงที่นิสิต/ นักศึกษาต้องอ่านหนังสือเตรียมตัวสอบ บางครั้งมีการสอบในวันจันทร์ แต่วันอาทิตย์

ต้องไปเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ทำให้เกิดความลำบากใจในการเตรียมตัวสำหรับการสอบ หลายคนเลือกที่ขาดเรียนวิชาทหารเพื่อเตรียมตัวสอบ ทั้ง ๆ ที่ไม่อยากขาดเรียนวิชาทหาร สำหรับการฝึกภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม ของทุกปีจะมีการแบ่งนักศึกษาวิชาทหารออกเป็นรอบ ๆ เพื่อความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักศึกษาวิชาทหารให้สามารถทำการฝึกได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ แต่เป็นช่วงใกล้การสอบปลายภาคเรียนที่ 2 ของนิสิต/ นักศึกษาซึ่งมีความสำคัญต่อนิสิต/ นักศึกษาที่จะชี้วัดผลการเรียน นักศึกษาวิชาทหารหากถูกจัดตารางฝึกภาคสนามตรงกับช่วงดังกล่าว จะต้องทำเอกสารเพื่อขอลื่อนการฝึกภาคสนามไปในรอบที่ไม่ตรงกับการสอบปลายภาค หรือ ขอลาจารย์ประจำวิชาเพื่อเลื่อนการสอบของตน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความรับผิดชอบของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ที่จะต้องดำเนินการให้เรียบร้อยสำหรับนิสิต/ นักศึกษาที่มีตารางเรียนในวันเสาร์และอาทิตย์ หรือการเรียนภาคพิเศษของสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ในวันอาทิตย์จึงไม่สามารถเรียนได้

ประเภทที่สอง คือ นักศึกษาที่ศึกษาด้วยตนเอง ได้แก่ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ซึ่งไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนตามปกติ หรือไม่มีการตรวจสอบเวลาเรียน แต่จะได้รับเอกสารตำราจากทางมหาวิทยาลัย ซึ่งกลุ่มผู้เรียนมีทั้งนักศึกษา และบุคคลทั่วไปที่ประกอบอาชีพ ทำให้นักศึกษากลุ่มนี้มีความสะดวกในการเรียนวิชาทหารในวันอาทิตย์ อย่างไรก็ตามช่วงเดือนตุลาคมและเมษายนนักศึกษาก็ไม่สามารถศึกษาวิชาทหารได้สะดวกเนื่องจากเป็นช่วงสอบวัดผลการศึกษาเช่นกัน ถึงแม้ว่าจำนวนนักศึกษากลุ่มนี้จะมีผู้เรียนสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จำนวนมากแต่การสำเร็จปริญญาตรีระบบการศึกษาด้วยตนเอง อาจใช้เวลา น้อยหรือมากขึ้นอยู่กับความสามารถของนักศึกษาเป็นสำคัญด้วยเช่นกัน

ลักษณะเงื่อนไขพฤติกรรมของนิสิต/ นักศึกษาชายชั้นปีที่ 1 ต่อการปรับตัวเป็นนิสิต/ นักศึกษาใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสองระบบการศึกษา คือ ระบบการศึกษาสายสามัญที่ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีการปรับตัวค่อนข้างมากกว่าระบบการศึกษาสายอาชีพเข้าศึกษาต่อในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา เป็นเงื่อนไขสำคัญของการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และในปัจจุบันระบบการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 แยกส่วนออกจากระบบการศึกษาในอุดมศึกษาซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อวิธีการศึกษาของนิสิต/ นักศึกษาที่ต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนตามตารางเรียน ทำให้มีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารภายใต้ความกดดันด้านเวลา

ช่วงเวลาของการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 คือ ความทับซ้อนกันทางด้านมิติของเวลา ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารเปิดรับสมัครและรายงานตัวนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ตั้งแต่ช่วงของปลายเดือนพฤษภาคมจนถึงต้นเดือนมิถุนายนของทุกปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกัน

กับการรายงานตัวเข้าเป็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษา ช่วงเวลาดังกล่าวอยู่ภายใต้ความกดดันด้านเวลาเป็นช่วงเวลาที่น่าสนใจของการศึกษานี้ เพราะ นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ต้องปรับตัวสู่ระบบการศึกษาอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก พร้อมกับต้องตัดสินใจเลือกว่า จะศึกษาต่อหรือไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ทำให้บางคนล้มความตั้งใจเดิมที่จะศึกษาต่อวิชาทหารของตน หรือไม่มีเวลาที่จะคิดถึงเรื่องการศึกษาวิชาทหาร บางคนเลือกทำในสิ่งที่อยู่เฉพาะหน้าให้ดีที่สุด ซึ่งการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ไม่มีความสะดวก ต้องเตรียมเอกสารใบสมัครเรียน ต้องขอเอกสารรับรองการสำเร็จการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จากศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่เดิมของตน นิสิต/ นักศึกษาส่วนใหญ่จึงเลือกสิ่งที่ยากกว่าคือไม่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ยกเว้นกรณีบางคนที่มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยไม่สนใจว่าจะมีเพื่อนร่วมเรียนจำนวนมากเหมือนตอนเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 หรือไม่ก็ตาม

การประมวลผลการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ระบบการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ที่ผ่านมา เป็นกระบวนการเรียนรู้วิชาทหารแบบหลักสูตรอย่างย่อ ไม่ได้เต็มเวลาแบบการฝึกของนักเรียนทหารและทหารกองประจำการ การฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่มีจำนวนมากในขณะที่ทรัพยากรของศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารมีอยู่จำกัด ย่อมส่งผลต่อการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่แตกต่างกัน มีทั้งกลุ่มที่ชอบ และกลุ่มที่ไม่ชอบการฝึกวิชาทหาร แต่จำเป็นต้องเรียนวิชาทหารเพื่อให้ได้รับสิทธิยกเว้นการตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการในยามปกติ ส่วนการเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เป็นทางเลือกเสริมของนักศึกษาวิชาทหาร

การรับรู้ทางเชิงลบของนักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง การประเมินประสบการณ์ที่ผ่านมาจากการศึกษา วมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องจนมีความรู้สึกที่ไม่ดีมีต่อการตัดสินใจการฝึกวิชาทหารในอนาคต ยกตัวอย่างเช่น สภาพการฝึกวิชาทหารกลางแจ้งอย่างหนักและการสั่งทำโทษนักศึกษาวิชาทหารของครูฝึก โดยเฉพาะในช่วงของการเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ 2 ของการฝึกบุคคลทำมือเปล่า บุคคลทำประกอบอาวุธ ขณะที่สภาพร่างกายของนักศึกษาวิชาทหารบางคนยังไม่พร้อม บางครั้งคำพูดของครูฝึกอาจไม่ไพเราะและมีเสียงดัง ความไม่ยุติธรรมที่เกิดจากนักศึกษาวิชาทหารบางคนที่เป็นลูกหลานนายทหารชั้นผู้ใหญ่ไม่ยอมฝึกแต่ให้มีการลงบันทึกเวลาเรียน ขณะเดียวกันก็เห็นสภาพความขาดแคลนของกองทัพต่อการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมา ซึ่งเก็บความไม่พอใจเกี่ยวกับระบบการฝึกวิชาทหารซึ่งมีจำนวนนักศึกษาวิชาทหารต่อทรัพยากรที่มีอยู่ของศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารไม่สมดุลกัน เช่น สภาพห้องเรียน พื้นที่ฝึก ครูฝึก ครูผู้ช่วย โตะ เก้าอี้ สื่อการสอนล้ำสมัย วัสดุอุปกรณ์ เครื่องช่วยฝึก อาวุธ ยุทโธปกรณ์เก่า กระสุนปืน สภาพโรงอาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

วิชาทหารเป็นอย่างมาก ส่วนวิธีการฝึกช่วงระยะสั้นแต่จำเป็นต้องให้นักศึกษาวิชาทหารปฏิบัติให้ได้ตามมาตรฐานมีผลต่อสภาพจิตใจ สภาพการฝึกวิชาทหารซึ่งครูฝึกไม่ได้นำเอาความรู้จากปัจจุบันมาสอดคล้อง ขาดการติดตามข่าวสารเพื่อมาขยายความให้เป็นที่น่าสนใจ ซึ่งระบบการเรียนการสอนวิชาทหารก็แตกต่างจากการเรียนของสายสามัญ การประเมินผลการศึกษาวิชาทหารเพียงเพื่อผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 เท่านั้นแต่ไม่ได้แบ่งระดับการผลเรียนจึงไม่จูงใจให้นักศึกษาวิชาทหารมีความสนใจในการอ่านคู่มือนักศึกษาวิชาทหารให้มีความรู้ที่เข้าใจในระบบกำลังสำรองเพียงพอ ไม่ชอบการถูกฝึกวิชาทหาร ไม่ชอบความลำบาก และเหน็ดเหนื่อย การปฏิบัติภายใต้คำสั่ง กฎ ระเบียบ การแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารซึ่งมีขนาดเสื้อผ้าไม่พอดีกับรูปร่าง และไม่คุ้นเคย หรือนักศึกษาวิชาทหารบางคนเคยชินชอบนำเสื้อออกนอกกางเกง การถอดหมวกเดินในที่โล่งแจ้ง การไว้ทรงผมตามระเบียบ ความยาวด้านหน้าไม่เกิน 7 เซนติเมตร ผมด้านข้างสั้นเกรียนซึ่งจำเป็นต้องตัดผมบ่อย ๆ ขณะที่พักผ่อน ๆ นักเรียนบางคนที่ไม่ได้เรียนวิชาทหารไว้ทรงผมรองทรง รวมทั้งความคิดที่ไม่เห็นความจำเป็นในการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 คาดว่ามีอุปสรรคในการเรียนวิชาทหารควบคู่กับการเรียนในระดับอุดมศึกษา กล่าวผลการเรียนไม่ดี บางครอบครัวของนักศึกษาวิชาทหารมีอคติต่อการรับราชการทหาร แม้อาชีพทหารจะมีเกียรติแต่ก็ไม่อยากให้บุตรหลานศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เพราะเห็นว่าเสียเวลา ไม่มีประโยชน์มากเท่ากับตั้งใจเรียนให้ได้ผลการเรียนที่ดี หรือนำเวลาไปเรียนภาษาต่างประเทศ คอมพิวเตอร์ จะดีกว่า หรือแม้แต่เข้าใจผิดว่าเป็นว่าที่ ร้อยตรี ไม่ได้เป็นร้อยตรีจริงๆ แบบทหารประจำการ ไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 และคิดว่าตนเองสามารถช่วยชาติในทางอื่น ๆ ได้มากกว่า สิ่งทีกล่าวมานี้จะเป็นภาพที่เก็บไว้ในความทรงจำเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมาในทางลบ

การรับรู้เชิงบวกของนักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง การประเมินประสบการณ์ที่ผ่านมาจาก การฝึกวิชาทหาร สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง จนมีความรู้สึกที่ดีมีการปรับตัวยอมรับกับสภาวะต่าง ๆ มีความประทับใจซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจการฝึกวิชาทหารในอนาคต ยกตัวอย่างเช่น ความรู้สึกประทับใจในการฝึกวิชาทหาร การได้กล่าวคำปฏิญาณของนักศึกษาวิชาทหารพร้อม ๆ กัน การฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จะเป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนมากกว่าการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1 และ 2 เป็นความรู้เกี่ยวกับวิชาเหล่า การฝึกภาคสนามเป็นประสบการณ์ครั้งหนึ่งในชีวิตที่เงินไม่สามารถหาซื้อได้ต้องมาเรียนด้วยตนเอง ซึ่งการได้ฝึกพร้อมทุกข์ร่วมสุขกับเพื่อน ๆ การได้ทำหน้าที่ชายไทยอย่างสมบูรณ์คือการเป็นทหาร ตนเองและครอบครัวมีความคาดหวังต่ออนาคต เช่น แต่งกายเครื่องแบบทหารชุดปกติขาวถือกระบี่ ในงานพระราชทานปริญญาบัตร การเพิ่มคุณสมบัติพิเศษในการสมัครงานซึ่งเปิดช่องทางโอกาสในการทำงานได้หลากหลายกว่านักศึกษาทั่วไป การได้คะแนนเพิ่มจากการสมัครสอบแข่งขันบรรจุรับราชการทหาร การมีเกียรติ

ศักดิ์ศรีที่ได้เป็นนายทหารสัญญาบัตร มีคำนำหน้าชื่อ ว่าที่ ร้อยตรี และสามารถเลื่อนยศจนถึง ว่าที่ พันตรี เห็นประโยชน์และคุณค่าจากการฝึกวิชาทหาร การได้รับความรู้ข้อคิดดี ๆ คุณธรรมที่ สอดแทรกระหว่างการฝึกจากครูฝึก รวมทั้งผลพลอยได้อื่น ๆ ตามมาเช่น หากถูกเรียกพลเพื่อฝึก วิชาทหารจะได้ทำหน้าที่ เป็นกำลังพลสำรองประเภท นายทหารสัญญาบัตร ตำแหน่งผู้บังคับหมวด ได้รับความรู้ของกำลังพลสำรองมากกว่าเพื่อน ๆ ที่จบวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เป็นกำลังพลสำรองประเภท นายทหารประทวน ยศสิบเอก ความภาคภูมิใจที่ได้เรียนวิชาทหารจนสำเร็จขั้นสูงสุด การสร้าง เครื่องข่ายเพื่อน ๆ ต่างสถาบันที่จะสามารถช่วยเหลือกันในภายภาคหน้าได้ สิ่งทีกล่าวมานี้จะเป็น ภาพที่เก็บไว้ในความทรงจำเกี่ยวกับการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมาในทางบวก

การประมวลผลการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารเพื่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปี ที่ 4 เกิดขึ้นภายหลังจากสำเร็จการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ซึ่งได้รับสิทธิการยกเว้นการตรวจเลือกเข้า เป็นทหารกองประจำการแล้ว เริ่มมองความเป็นไปได้ในทางเลือกต่าง ๆ ในช่วงการตัดสินใจศึกษา ต่อวิชาทหารภายใต้ความกดดันด้านเวลา การขังใจประเมินค่าความรู้สึกว่าภาพที่ปรากฏขึ้นในจิต เป็นภาพการรับรู้เชิงบวก คือ ชอบการฝึกวิชาทหาร หรือ ภาพการรับรู้เชิงลบ คือ ไม่ชอบการฝึก วิชาทหาร หากภาพเชิงใดปรากฏชัดขึ้นมากกว่า การประมวลผลการรับรู้ก็จะเป็นอย่างนั้น เช่น นักศึกษาวิชาทหารคนหนึ่งผ่านระบบการฝึกวิชาทหารจนสำเร็จชั้นปีที่ 3 บางช่วงเวลาก็ชอบการฝึก วิชาทหาร บางช่วงก็ไม่ชอบการฝึกวิชาทหาร แต่ผลการประมวลผลการรับรู้พบว่า มีความชอบ มากกว่าความไม่ชอบ คือมีการรับรู้เชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ทำให้มีความตั้งใจที่จะศึกษาต่อวิชา ทหารชั้นปีที่ 4 แต่หากผลการประมวลผลความคิดมีการรับรู้เชิงลบมากกว่าเชิงบวกก็จะปฏิเสธ การศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยแสดงออกมาเป็นคำพูด เช่น ไม่มีเวลาบ้าง ไม่ชอบตัดผมสั้น บ้าง ผู้ปกครองขอร้องไม่ให้ศึกษาต่อวิชาทหารบ้าง เป็นต้น ทั้งนี้การตัดสินใจต้องพิจารณาความ พร้อมของนักศึกษาวิชาทหารประกอบกัน

การพิจารณาความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารในขณะที่กำลังตัดสินใจเพื่อการศึกษาต่อ วิชาทหารควบคู่กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

แม้นักศึกษาวิชาทหารจะมีการรับรู้เชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ทำให้มีความตั้งใจที่จะ ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แต่ถ้าไม่มีความพร้อมขณะที่กำลังตัดสินใจเพื่อการศึกษาต่อวิชาทหาร ควบคู่กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาวิชาทหารแล้ว ก็เป็นไปได้ยากที่จะตัดสินใจ ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ประเด็นดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษาพบว่า มีลักษณะการตัดสินใจและ พิจารณาความพร้อมมีอยู่ในหลาย ๆ มิติ อาทิเช่น มิติทางความรู้ทางวิชาทหาร ความรู้ทางสายการ เรียน การบริหารจัดการเวลา การประชาสัมพันธ์การรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหาร เครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร กำลังกายและจิตใจ การเดินทาง การเงิน เพื่อนร่วมเรียนวิชาทหาร

การปฏิบัติตัวภายใต้ระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร การได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง ซึ่งเป็นลักษณะเงื่อนไขของการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ทางวิชาทหาร

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาวินัยส่วนใหญ่จะไม่ได้อ่านคู่มือนักศึกษาวินัยจนจบทั้งเล่ม จะเลือกอ่านเฉพาะเนื้อหาวิชาที่ตนเองสนใจ สาเหตุมาจากการคิดว่า วิชาเรียนในสายสามัญหรือสายอาชีพต้องทุ่มเทในการเรียนสูงกว่า แต่สำหรับวิชาทหารเรียนเพื่อผ่านเกณฑ์เท่านั้น ความน่าสนใจในเนื้อหาวิชาทหารมีน้อยกว่า เพราะในคู่มือนักศึกษาวินัยจะเป็นคำบรรยายมากกว่าภาพที่สื่อให้เข้าใจ ใช้คำศัพท์ทหารมากกว่าศัพท์ที่จะสื่อให้เข้าใจง่าย การสอบภาคทฤษฎีมีเกณฑ์ผ่าน/ไม่ผ่านเท่านั้น ไม่ได้แบ่งเป็นเกรดทำให้นักศึกษาวินัยให้ความสำคัญน้อย การมีนักศึกษาวินัยจำนวนมากต่อหนึ่งห้อง คือ สัดส่วนครูฝึก: ครูผู้ช่วย: นักศึกษาวินัย เป็น 1: 4 : 200 ทำให้นักศึกษาวินัยบางส่วนไม่มีความสนใจในการเรียน การเรียนในสถานที่ฝึกบางแห่งไม่มีโต๊ะ เก้าอี้ ต้องนั่งกับพื้น ระบบเครื่องเสียงไม่ดัง หรือไม่มีคุณภาพ ทำให้ฟังไม่เข้าใจ การนำเสนอของครูฝึกด้วยเครื่องฉายแผ่นใสก็ไม่ดึงดูดความสนใจในการเรียน แม้ครูฝึกจะเตรียมการสอนมาอย่างดีแล้วก็ตาม สภาพอากาศที่ร้อน การถ่ายเทอากาศไม่ดี ทำให้นักศึกษาวินัยส่วนใหญ่ไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจในวิชาทหารอย่างเต็มที่และทำให้เกิดทัศนคติในแง่ลบต่อการเรียนวิชาทหาร

ถึงแม้จะมีสภาพสิ่งแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยดังกล่าวก็ตาม แต่ก็มีนักศึกษาวินัยบางส่วนที่ให้ความสนใจในการเรียนวิชาทหาร เพราะคิดว่าสามารถนำความรู้ในวิชาทหาร มาปรับใช้กับกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือการทำงานได้ เช่น การดำรงชีพในป่า การใช้อาวุธป้องกันตัว การรู้จักระเบียบวินัย การบังคับบัญชา การให้คำสั่ง การกำกับดูแล ซึ่งการพิจารณาความพร้อมในความรู้ทางวิชาทหารจะส่งผลให้นักศึกษาวินัยเห็นความสำคัญของการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ซึ่งถือว่าเป็นขั้นสูงของการฝึกเพื่อเป็นผู้บังคับหมวด รองผู้บังคับหมวด หัวหน้าหมู่ เพิ่มขึ้น

2. ความรู้ทางสายการเรียน

การเรียนในระดับอุดมศึกษานิสิต/ นักศึกษาต้องทุ่มเทในการเรียน ค้นคว้าตำรา ทำรายงาน ส่งผลการทดลอง รวมถึงการสอบ ทำให้นักศึกษาวินัยที่มีผลการศึกษาระดับเฉลี่ยค่อนข้างต่ำในสายสามัญหรือสายอาชีพ จะไม่เลือกศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เนื่องจากการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จะเป็นการเพิ่มภาระในด้านการเรียนมากขึ้น

แต่สำหรับนักศึกษาวินัยที่มีผลการเรียนอยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงสูง การศึกษาต่อวิชาทหารในวันอาทิตย์ หรือช่วงระยะเวลาปิดภาคการเรียนจะส่งผลน้อยต่อการเรียนในระดับอุดมศึกษา และเป็นการเพิ่มประสบการณ์นอกห้องเรียนอีกด้วย

3. การบริหารจัดการเวลา

การบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ที่เข้ามาในชีวิตของนิสิต/ นักศึกษากับการจัดการเวลาในสัดส่วนที่เหมาะสม จะช่วยในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ดีขึ้น ซึ่งเวลาของทุกคนบนโลกใบนี้มีเวลา 24 ชั่วโมงเท่ากันแต่การบริหารจัดการเวลา มีความสามารถแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น นักศึกษาที่ตั้งใจเรียนเพื่อเกียรตินิยมก็จะมุ่งอ่านตำราให้ความสำคัญกับการเรียนสูง นักศึกษาบางคนสนใจกิจกรรมอย่างเดียว ทุ่มเวลาทั้งหมดในการทำกิจกรรม อาจจะได้ด้วยความสนุกสนานและความเพลิดเพลิน แต่สำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีภาระทางทหารเพิ่มขึ้นจำเป็นต้องฝึกฝน รู้จักการแบ่งเวลาและการบริหารเวลาเพื่อให้สามารถศึกษาครบตามจำนวนชั่วโมงการฝึกทั้งภาคทฤษฎี และการฝึกภาคสนาม นิสิต/ นักศึกษาที่มีภาระหน้าที่มีความจำเป็นที่ต้องหารายได้พิเศษหรือช่วยกิจการทางบ้านในวันอาทิตย์การศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ในวันอาทิตย์จึงทำได้ยากลำบาก รวมทั้งบางคนต้องการเวลาส่วนตัวค่อนข้างมาก เช่น การพักผ่อน การทำงานอดิเรก การค้นคว้าตำราเรียน เข้าห้องสมุด เป็นต้น

4. การประชาสัมพันธ์การรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหาร

การเรียนในสถาบันอุดมศึกษาหลายคนต้องย้ายจากภูมิลำเนาเดิมของตนมาที่อยู่อื่นทำให้ไม่รู้จักศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารหรือเดินทางไปไม่ถูก การประชาสัมพันธ์ในเรื่องการรับสมัครและรายงานตัวเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ในสถาบันอุดมศึกษามีน้อย หรือไม่ได้ทราบเรื่องมาก่อน การอธิบายในประเด็นเรื่องการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ให้แก่นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ยังมีความสับสนเข้าใจผิด ยกตัวอย่าง ในเรื่องของการย้ายสถานศึกษาวิชาทหารจากแห่งหนึ่งไปอีกแห่งหนึ่ง เช่น กรณีที่สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จากกรุงเทพฯ แต่เป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยบูรพาสามารถย้ายสถานศึกษาวิชาทหารไปสมัครที่ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 14 ได้ทันที บางคนเข้าใจผิดว่าต้องเดินทางมาสมัครเรียนวิชาทหารที่กรุงเทพฯ และในกรณีที่สถาบันอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะต้องไปเรียนวิชาทหารที่ไหนระหว่างหน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารจังหวัดทหารบกสระบุรี กับศูนย์โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง กรุงเทพฯ รวมทั้งไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องวัน เวลา สถานที่ เอกสารที่ต้องจัดเตรียมในการสมัครแก่นักศึกษาอย่างเพียงพออีกด้วย

5. เครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 มักจะสวมเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารที่มีขนาดใหญ่ พอเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ร่างกายเติบโตทำให้สวมเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารมีขนาดพอดี และเมื่อผ่านการฝึกภาคสนามเรียบร้อยแล้ว สภาพเครื่องแบบอาจมีการชำรุด ขาด สภาพพื้นรองเท้าคอมแบตหรือจิ้งเกิ้ลชำรุด หลายคนคิดว่าจะไม่ศึกษาต่อวิชาทหารจึงไม่ได้สนใจในเรื่องของ

การเก็บรักษาเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร ต่อมาเป็นนิสิต/ นักศึกษาอาจไม่ได้นำเครื่องแบบ นักศึกษาวิชาทหารมาด้วย หลายคนจึงไม่อยากที่จะลงทุนเครื่องแบบ นักศึกษาวิชาทหารใหม่ ซึ่งมี ราคาชุดนักศึกษาวิชาทหารสำเร็จรูปอยู่ที่ประมาณ 1,200-1,400 บาท

ส่วนการแต่งเครื่องแบบทหารชุดปกติทากีเกมเขียวคอพับแขนยาวหรือที่เรียกกันว่าชุด อ่อนแขนยาวนั้น จะนิยมมากที่โรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง กรุงเทพฯ ใช้สำหรับการ เรียนในภาคทฤษฎี ส่วนการฝึกในภาคปฏิบัตินิยมชุดฝึกก้างปลา สำหรับในต่างจังหวัดจะใช้ ชุดฝึกก้างปลาเป็นหลัก ซึ่งตรงนี้การสวมเครื่องแบบทหารชุดปกติทากีเกมเขียวคอพับแขนยาวดู เรียบร้อย และสง่างามสำหรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 แต่เรื่องของการสวมหมวกทรง อ่อนกับหมวกหม้อตาลยังคงสับสน หลายคนภูมิใจที่ได้สวมเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร แต่ หลายคนรู้สึกอึดอัดและเสื้อผ้ามีขนาดไม่พอดีกับขนาดร่างกายทำให้การแต่งกายดูไม่เรียบร้อย

6. กำลังกายและจิตใจ

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์น้องนักศึกษาวิชาทหารชายปีที่ 5 คนหนึ่งดูท่าทางไม่แข็งแรง ผมก็ ถามว่าคิดอย่างไรจึงมาเรียนวิชาทหารจนถึงชั้นปีที่ 5 เขาให้ข้อคิดเห็นที่ดีว่า

“สมัยก่อนผมอ่อนแอกว่านี้ ดูท่าทางสุขภาพไม่แข็งแรง ผมเป็นคนไม่ค่อยกล้า จะเงิบ ๆ แต่ผมมาเรียนวิชาทหาร ต้องยืนตรงตากแดด ต้องวิ่งทั้ง ๆ ที่ใส่รองเท้าคอมแบตซึ่งหนัก มาก ตอนผมบอกพ่อแม่ว่าผมจะเรียนต่อปี 4 และ 5 พ่อแม่ผมถามว่า จะไหวหรือลูก? ตั้งแต่นั้นผมจึงพิสูจน์ให้พ่อแม่เห็นว่าผมทนได้ ผมทำได้ มองดูผมจะอ่อนภายนอก แต่ ภายในจิตใจของผมเข้มแข็ง เป็นผู้ใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะตอนวางตัวกับเพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ มหาวิทยาลัย ผมเรียนคณะวิศวะ ผมอยากเป็นนักบิน เพื่อนร่วมรุ่นผมไม่อยากเรียนวิชา ทหาร แต่ผมหาเพื่อนเอาข้างหน้า เพราะมันเป็นเรื่องเฉพาะบุคคลที่ไม่ต้องมีใครมาบังคับ ใครเรียนก็เรียน ไม่ใครเรียนก็ไม่ต้องเรียน” (นักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 5 ลำดับที่ 8, สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2550)

ดังนั้นหากสภาพร่างกายและจิตใจไม่มีความพร้อม การฝึกวิชาทหารจำเป็นที่ต้องใช้ พลังกำลังความแข็งแรงของร่างกาย และการมีสภาพจิตใจที่เข้มแข็งพร้อมอดทนต่อสภาวะความไม่ พอใจต่าง ๆ ได้เพื่อให้ภารกิจสำเร็จ ต้องใช้ความอดทนอดกลั้นอย่างมาก

7. การเดินทาง

นักศึกษาวิชาทหารที่อยู่ไกลจากศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ได้รับความลำบาก ในเรื่องการเดินทาง เพราะต้องต่อรถโดยสารประจำทางหลายทอดกว่าที่จะมาถึง และมีค่าใช้จ่ายใน การเดินทางเพิ่มขึ้น การเรียนทุกสัปดาห์ 20 ครั้ง ทำให้ต้องเดินทางบ่อยมีผลต่อสุขภาพ เวลาในการ

พักผ่อน และค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่เพิ่มขึ้นกว่าปกติ เช่น กรณีของ นักศึกษาวิชาทหารที่อยู่แถวลาดกระบัง และจังหวัดนครปฐม

8. การเงิน

การศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ทางหน่วยบัญชาการกำลังสำรองมีนโยบายไม่เก็บค่าบำรุงการศึกษาเป็นการศึกษาที่ให้เปล่า แม้กระนั้นก็ยังไม่สร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาวิชาทหารศึกษาต่อวิชาทหารปีที่ 4 และ 5 เพิ่มขึ้น ขณะที่นักศึกษาวิชาทหารชั้นปี 1-3 ต้องจ่ายค่าบำรุงการศึกษา 500 บาท

ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น อาทิเช่น เรื่องของการเดินทางจากสถาบันหรือจากบ้านมาศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ส่วนค่าอาหารตามปกติก็ต้องซื้ออาหารรับประทานอยู่แล้วเพียงแต่เปลี่ยนสถานที่รับประทานเท่านั้น ค่าใช้จ่ายเรื่องเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารที่อาจต้องซื้อใหม่ ค่าใช้จ่ายสำหรับการฝึกภาคสนาม เช่น ค่ากระเป๋าเดินทาง ค่าเครื่องสนาม กระติกน้ำ และอื่น ๆ ค่าใช้จ่ายสำหรับการเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 บางคนอาจคิดว่าไม่มาก แต่บางคนถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น เพราะเรื่องการฝึกวิชาทหารเป็นเรื่องที่รัฐควรให้การศึกษแบบให้เปล่าเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่รัฐ

9. เพื่อนร่วมเรียนวิชาทหาร

ในสมัยที่เรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 3 มีเพื่อนโรงเรียนจำนวนมาก เมื่อศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่างคนต่างแยกกันไปเรียน ทำให้เป็นช่วงของการปรับตัวและไม่มีเพื่อนที่จะเรียนวิชาทหารด้วยกันเหมือนก่อน บางคนขาดความมั่นใจที่จะไปเรียนโดยที่ไม่มีเพื่อน หรือต้องไปหาเพื่อนใหม่ที่ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร สำหรับสถาบันใดมีชมรมนักศึกษาวิชาทหารจะช่วยให้สามารถรวมกลุ่มนักศึกษาวิชาทหารและกระจายข่าวสารของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ให้แก่นักศึกษาวิชาทหารได้โดยตรง

10. การปฏิบัติตัวภายใต้ระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร

การศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จะได้รับความเอาใจใส่ดูแลอย่างดีจากครูฝึกและครูผู้ช่วย เพราะถือว่ามิวณิกจะเป็นผู้ใหญ่กว่านักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 แต่ก็ยังคงรักษาเรื่องระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด เช่น การมาให้ทันเวลารวมแถวชี้แจง เรื่องทรงผม จากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 คนหนึ่งให้ข้อคิดที่ดีว่า

“เรื่องทรงผมกับนักศึกษาวิชาทหารเป็นแบบนี้มาตลอดครับ คือผู้ใหญ่มองเป็นเรื่องเล็ก แต่สำหรับเด็กเป็นเรื่องใหญ่ มันเป็นความเห็นที่แตกต่าง ถ้าตัดผมบ่อย ๆ ครั้งละ 50 บาท เป็นค่าใช้จ่าย ถ้าตัดฟรี ก็น่าจะดี ที่สำคัญเวลาเรียนก็หนักอยู่แล้วไม่มีเวลาที่จะไปตัดผม ที่สำคัญเราถือหมวก 2 ใบ หมวกใบหนึ่งเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัย หมวกอีก

ใบหนึ่งเป็นนักศึกษาวิชาทหาร ซึ่งผมไม่ได้เป็นนักเรียนทหาร ผมก็เป็นคนหนึ่ง
พยายามตัดผมตามระเบียบแต่บางครั้งตัดผมสั้น ๆ ก็อายเพื่อน ที่เรียนในมหาวิทยาลัย”
(นักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 5 ลำดับที่ 10, สัมภาษณ์, 5 สิงหาคม 2550)

การเรียนในระดับอุดมศึกษาค่อนข้างจะมีอิสระ เสรี แต่ต้องมีความรับผิดชอบงานที่
ได้รับมอบหมาย ภาระการเรียนมากและยังมีข้อเปรียบเทียบระหว่างเพื่อน ๆ ในชั้นทำให้เกิดความ
แตกต่างระหว่างนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 กับนิสิต/นักศึกษาทั่วไป

11. การได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง

การปรึกษาบอกกล่าวกับครอบครัว บิดา มารดา และผู้ปกครองเพื่อได้รับทราบการ
ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ของตน โดยส่วนใหญ่จะไม่ห้าม แต่ให้ระวังผลกระทบ
ด้านการเรียน อย่าให้ผลการศึกษากดเฉลี่ยต่ำมาก และการใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เพราะแต่ละ
ครอบครัวเลี้ยงบุตรแตกต่างกัน มีบ้างที่บอกว่าไม่เห็นด้วยกับการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ
5 เพราะผู้ปกครองไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องศึกษาต่อ หรือไม่เห็นความจำเป็นของกรเป็นกำลัง
พลสำรอง ประเภท นายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

สำหรับการพิจารณาความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารในขณะที่กำลังตัดสินใจเพื่อ
การศึกษาต่อวิชาทหารควบคู่กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นทั้ง 11 ข้อที่ได้กล่าวมา การ
พิจารณาน้ำหนักความสำคัญของแต่ละมิติทางด้านความพร้อมอาจมีน้ำหนักไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับ
สถานการณ์ ความจำเป็น และเหตุผลของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ เช่น บางคนอาจให้น้ำหนักในมิติ
ด้านการบริหารจัดการเวลา มิติการเดินทางไปศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นสำคัญ
หรือบางคนอาจให้น้ำหนักในมิติความรู้ทางสายการเรียน กับการปฏิบัติตัวภายใต้ระเบียบวินัยของ
นักศึกษาวิชาทหารเป็นสำคัญ เพราะมีความตั้งใจที่จะเรียนในระดับอุดมศึกษาให้ดี และไม่ย่อท้อไว้
ทรงผมสั้น เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

ลักษณะเงื่อนไขการตัดสินใจของนิสิต/นักศึกษาชายชั้นปีที่ 2-4 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปี ที่ 4 ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

ส่วนใหญ่ผู้ศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เนื่องจากสามารถ
เรียนรู้การปรับตัวในระดับอุดมศึกษาเพื่อการศึกษาวิชาทหารควบคู่กัน ซึ่งการประมวลผลการรับรู้
ของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านมามีทั้งในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ แต่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ
การพิจารณาความพร้อมในขณะตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารควบคู่กับภาระทางการศึกษาที่
สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา โดยมี 2 มิติคือ มิติทางการเรียนวิชาทหารกับผลการศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษา กับมิติการบริหารจัดการเวลา ซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5
และจากสถิติพบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2550 มีจำนวนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ศึกษาต่อวิชา

ทหารชั้นปีที่ 5 เฉลี่ยร้อยละ 74 ของจำนวนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยที่ร้อยละ 26 ไม่ศึกษาต่อเนื่องจากเหตุผลบางประการดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 บางส่วนตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เนื่องจากตารางเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ไม่สอดคล้องกับตารางเรียนในระดับอุดมศึกษา
2. นักศึกษาวิชาทหารเมื่อตัดสินใจศึกษาต่อชั้นปีที่ 4 แล้วไม่สำเร็จการศึกษาชั้นปีที่ 4 เนื่องจากจำนวนชั่วโมงการเรียนในภาคทฤษฎีไม่ครบ ร้อยละ 80 ของชั่วโมงการเรียน หรือ ไม่ได้ไปสอบภาคทฤษฎี หรือ ไม่ได้เข้าฝึกภาคสนาม
3. นักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 บางส่วน พ้นสภาพการเป็นนิสิต/นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา หรือย้ายสถานที่เรียนใหม่
4. นักศึกษาวิชาทหารเมื่อสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และสำเร็จศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญา แล้วทำงานทันที ทำให้ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

การที่จะเพิ่มยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จึงมีความจำเป็นที่ต้องทำความเข้าใจในเรื่องพฤติกรรมของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ต่อการปรับตัวในระดับอุดมศึกษา การประมวลผลการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านมาทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ และการพิจารณาความพร้อมในขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ควบคู่กับภาระทางด้านการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พฤติกรรมของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ต่อการปรับตัวในระดับอุดมศึกษา

โดยทั่วไปนิสิต/นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาจะตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 มีส่วนน้อยที่เป็นนิสิต/นักศึกษาชั้นปีที่ 2-4 ของสถาบันอุดมศึกษาจะตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 สำหรับโรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การกำลังสำรอง ถนนวิภาวดี กรุงเทพฯ จัดตารางการฝึกวิชาทหารชายชั้นปีที่ 4 และ 5 ทุกวันอาทิตย์ ช่วงบ่ายระยะเวลา 20 สัปดาห์ โดยที่นิสิต/นักศึกษาต้องเข้าเรียนในชั้นเรียนตามตารางเรียนปกติตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์ วิชาเรียนที่ยากขึ้นต้องอาศัยการค้นคว้า ทดลอง วิจัยอยู่ในห้องทดลอง โดยเฉพาะผู้ที่ต้องเรียนสายทางวิทยาศาสตร์ ส่วนสายสังคมศาสตร์ผู้เรียนมีความจำเป็นที่ต้องทำรายงาน ท่องจำตำราต่าง ๆ ส่วนใหญ่นักศึกษาวิชาทหารจะได้อ่านคู่มือนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ตอนที่เรียนในห้องเท่านั้นเพราะเนื่องจากไม่มีเวลา ส่วนเรื่องทรงผมจะไว้ทรงผมได้ยาวมากขึ้นกว่าตอนเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 แต่ทรงผมด้านข้างต้องขาว ขณะที่นิสิต/นักศึกษาชายส่วนใหญ่สถาบันอุดมศึกษาจะไว้ทรงผมรองทรงต่ำ ทำให้บางครั้งนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 รู้สึกไม่มั่นใจตนเองเมื่อต้องพบปะติดต่อบุคคล

และถ้าบางช่วงต้องตัดผมสั้นทุกสัปดาห์ก็จะต้องมีความลำบากใจมาก เพราะไม่มีเวลาที่จะไปตัดผม ต้องใช้เวลากับการเรียนค่อนข้างมาก การสอบเก็บคะแนน การสอบกลางภาคช่วงเดือนกรกฎาคม และการสอบปลายภาคช่วงเดือนกันยายน นักศึกษาวิชาทหารต้องบริหารสิทธิในวันหยุดวันลา 4 ครั้งให้คุ้มค่าที่สุด เพราะจะใช้เมื่อมีภาระจำเป็น อย่างเช่น การสอบ การเดินทางกลับบ้านที่ภูมิลำเนาของตน และเหตุการณ์ฉุกเฉิน การเรียนวิชาทหาร 20 สัปดาห์แม้จะเรียนแค่วันละ 4 ชั่วโมง แต่เวลาที่ไป-กลับในกรุงเทพฯ และเขตปริมณฑล จะใช้เวลาเดินทางไม่ต่ำกว่า 2-3 ชั่วโมงขึ้นอยู่กับระยะทางและสภาพการจราจร ทำให้ค่อนข้างจะไม่มีเวลาพักผ่อน

แต่กรณีของนักศึกษาวิชาทหารที่มาจากมหาวิทยาลัยรามคำแหงและมหาวิทยาลัยสุโขทัยค่อนข้างที่จะใช้เวลาส่วนใหญ่ศึกษาด้วยตนเอง และเข้าร่วมชมรมของทางมหาวิทยาลัย การไปเรียนวันอาทิตย์ไม่มีผลกระทบมากนัก แต่อย่างไรก็ตามช่วงของเดือนตุลาคมของทุกปี จะมีการสอบของมหาวิทยาลัย ทำให้นักศึกษาส่วนใหญ่ต้องขาดเรียนวิชาทหารในช่วงนี้

กรณีของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารมณฑลทหารบกที่ 14 จังหวัดชลบุรีจัดตารางการฝึกภาคทฤษฎีของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี 10 วันต่อเนื่อง เมื่อนิสิต/นักศึกษามาสมัครและรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหารแล้ว ก็สามารถดำเนินการศึกษาได้ตามปกติ แต่บางสัปดาห์จะต้องมาร่วมกิจกรรมของศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ศูนย์ฝึกนักศึกษาวิชาทหาร จัดเตรียมที่พักสำหรับนักศึกษาวิชาทหารได้เข้าค่ายหรือสามารถเลือกแบบเดินทางไป-กลับได้ ทำให้มีนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ให้ความนิยมในการเรียนวิชาทหารเพิ่มขึ้น ซึ่งในช่วงการฝึกจะได้รับประสบการณ์ต่าง ๆ มากมาย อาทิเช่น กิจกรรมคีตะมวยไทย ซ้อมเดินสวนสนาม ปลูกป่า เป็นต้น ทำให้สามารถสร้างความสนิทสนม ความสามัคคีได้เป็นอย่างดี สำหรับเรื่องทรงผมไม่มีปัญหาเพราะต้องตัดสั้นตามระเบียบในช่วง 10 วัน ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนในภาคปกติน้อยมาก

การฝึกภาคสนามวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จากทั่วประเทศในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมีนาคม ของทุกปี ที่เขาชนไก่ จังหวัดกาญจนบุรี โดยแบ่งกลุ่มสำหรับการฝึก เพื่อเฉลี่ยจำนวนนักศึกษาให้เท่า ๆ กัน ช่วงเวลาดังกล่าวจะเป็นช่วงใกล้การสอบปลายภาคเรียนที่ 2 ซึ่งนิสิต/นักศึกษาส่วนใหญ่จะเตรียมตัวสอบ และส่งรายงาน แต่นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ประสบปัญหาการจัดตารางการฝึกภาคสนามกับตารางการสอบ ทำให้เกิดความวิตกกังวลเป็นอย่างมาก บางครั้งต้องขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนประจำวิชาขอเลื่อนการสอบ หรือส่งรายงาน ตรงจุดนี้ปัญหามันขึ้นอยู่กับตัวนักศึกษาวิชาทหารที่จะต้องหาทางแก้ไขปัญหาเอง หากอาจารย์ประจำวิชาไม่อนุญาตก็ต้องขอเลื่อนการฝึกภาคสนาม หรือบางครั้งอาจขาดการฝึกภาคสนาม

พฤติกรรมของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ต่อการปรับตัวในระดับอุดมศึกษาจะมี ประเด็นในเรื่องของการจัดการตารางเรียน ตารางสอบ ให้สามารถดำเนินการฝึกทั้งภาคทฤษฎีและ ภาคสนามของนักศึกษาวิชาทหารให้สอดคล้องกันทำได้ยากและลำบาก ด้วยทั้งสองระบบไม่เอื้อแก่ กันให้แก่นักศึกษาวิชาทหารที่เป็นนิสิต/ นักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ นักศึกษาวิชาทหารศึกษาต่อชั้นปีที่ 5 มีจำนวนน้อย

การประมวลผลการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ที่ผ่านมาทั้งในเชิงบวกและ เชิงลบ

นักศึกษาวิชาทหารเมื่อตั้งใจที่จะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่จะมีความพยายาม ต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 แต่บางครั้งความคาดหวังของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เกี่ยวกับการฝึกวิชา ทหารที่มีโอกาสได้สัมผัสกับชีวิตการเป็นทหาร การ ได้สัมผัสอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ อาทิเช่น การ ได้ยิงปืนเล็กยาว เอ็ม 16 ปืนพก แบบ 86 ขนาด 11 มิลลิเมตร แต่บางครั้งอาจไม่ได้สมหวังอย่างที่ คาดการณ์ไว้ เนื่องจากความขาดแคลนทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ กระสุนปืน การควดขันในเรื่อง ของทรงผมมากเกินไป ความคับข้องใจต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ทางเชิงลบ

ครูฝึกส่วนมากจะให้เกียรตินักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เพราะถือว่าเป็นนักศึกษา วิชาทหารที่มีความตั้งใจมากกว่านักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ต้องการเป็นกำลังพลสำรองที่ดี แม้ ชั่วโมงการฝึกจะมีน้อยแต่ก็ตั้งใจ ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ที่ให้ความสนใจซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ค่อนข้างมากมีผลต่อการรับรู้ ของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ทางเชิงบวก

หากผลการประเมินภาพการฝึกนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ของตัวนักศึกษาวิชาทหาร เป็นการรับรู้เชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ก็ย่อมที่จะตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 แต่หากการรับรู้ เชิงลบมากกว่าเชิงบวกแล้ว ก็ย่อมที่จะตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เพราะคิดว่าไม่คุ้มค่า เวลาที่ใช้ศึกษาต่อ ควรใช้เวลาทำสิ่งอื่นที่มีประโยชน์มากกว่า หรือให้ผลคุ้มค่ากว่า

การพิจารณาความพร้อมในขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ควบคู่กับภาวะ ทางด้านการศึกษาที่สูงขึ้นในระดับอุดมศึกษา

การพิจารณาความพร้อมในขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จะแตกต่างจาก การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 อันเนื่องมาจากผู้ที่ตัดสินใจต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 นั้น ส่วนใหญ่นักศึกษาวิชาทหารจะมีการรับรู้ต่อการฝึกวิชาทหารทางเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ ผ่านการ ปรับตัวช่วงการเป็นนิสิต/ นักศึกษาใหม่ของสถาบันอุดมศึกษา มีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ปรับตัวเข้ากับ

ระบบการเรียนวิชาทหารควบคู่กับการเรียนในระดับอุดมศึกษา แต่บางประเด็นที่น่าสนใจศึกษา มีติ การเรียนวิชาทหารกับผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กับมิติการบริหารจัดการเวลา

1. มิติการเรียนวิชาทหารกับผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ผลการศึกษาในระดับอุดมศึกษาย่อมจะมีผลต่อการสมัครงานในอนาคต หรือหากผล การศึกษาเกรดเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษาทำให้หมดสิทธิ์การเป็นนิสิต/ นักศึกษา เมื่อ ระดับการศึกษาสูงขึ้นย่อมจะต้องใช้ความเพียรพยายามสูงขึ้นตาม นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ประเมินผลการศึกษาของตนว่ามีความเสี่ยงที่เกรดเฉลี่ยอาจต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน หรือการเรียน บางวิชาที่ยาก ต้องได้รับการเอาใจใส่การเรียนเป็นพิเศษ หากต้องเรียนควบคู่กับวิชาทหารชั้นปีที่ 5 พร้อมกันอาจส่งผลกระทบต่อ การเรียน ได้ ก็จะมีปฏิเสศที่จะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

2. การบริหารจัดการเวลา

นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จะรู้จักคุณค่าของเวลามากขึ้น เนื่องจากต้องบริหารตาราง เรียนทั้งสองอย่างให้สามารถสอดคล้องกันได้ แต่หากประเมินในอนาคตว่าตนเองไม่สามารถ บริหารเวลาได้ อาทิเช่น มีภาระทางบ้านเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมการเรียนเพิ่มขึ้น มีการฝึกงานของนิสิต/ นักศึกษา เป็นต้น ก็จะมีปฏิเสศที่จะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

ทางเลือกการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

หากถามนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ที่สำเร็จการฝึกภาคสนามจะมีหลายคนที่คิดว่าน่าจะ ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกิดขึ้นในช่วงการปรับตัวของนิสิต/ นักศึกษาใหม่ที่เข้าสู่ระดับอุดมศึกษา การตัดสินใจภายใต้ลักษณะเงื่อนไขการรับรู้ของนักศึกษาวิชา ทหารเกี่ยวกับระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ขึ้นอยู่ว่าการรับรู้ใน เชิงใดมากกว่ากัน กับการพิจารณาความพร้อมขณะที่ตัดสินใจ ในประเด็นดังต่อไปนี้ คือ มิติทาง ความรู้ทางวิชาทหาร ความรู้ทางสายการเรียน การบริหารจัดการเวลา การประชาสัมพันธ์การรับ สมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหาร เครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร กำลังกายและจิตใจ การ เดินทาง การเงิน เพื่อนร่วมเรียนวิชาทหาร การปฏิบัติตัวภายใต้ระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร การได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง จึงเกิดทางเลือกสำหรับการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปี ที่ 4 และ 5 ดังภาพนี้

ความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารขณะที่ตัดสินใจ

มีความพร้อม

ไม่มีความพร้อม

การรับรู้ ของ นักศึกษา วิชาทหาร	เชิงบวก	ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 และ 5	เลื่อนการตัดสินใจ หรือตัดสินใจ ไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จนกว่าจะมีความพร้อม
	เชิงลบ	ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 และ 5 หรือได้รับข้อมูล เพิ่มเติมมีโอกาสดังตัดสินใจศึกษาต่อ	ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 และ 5 ไม่มีความเป็นไปได้ ที่จะศึกษาต่อ

ภาพที่ 4-1 ทางเลือกการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ของนักศึกษาวิชาทหาร
สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

จากภาพที่ 4-1 การตัดสินใจมีทางเลือกเกิดขึ้นดังต่อไปนี้

ทางเลือกที่ 1 ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 คือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชา
ทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ และมีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชา
ทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งก็คือนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในปัจจุบัน

ทางเลือกที่ 2 เลื่อนการตัดสินใจ หรือตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5
จนกว่าจะมีความพร้อม คือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงบวกมากกว่าเชิง
ลบ และไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาส
ในการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ด้วยการลดปัญหาและสาเหตุที่เป็นอุปสรรค เพิ่มความ
พร้อมในการศึกษาต่อวิชาทหาร สามารถเลื่อนการศึกษาต่อวิชาทหารได้ติดต่อกันไม่เกิน 2 ปี
การศึกษา หมายถึง เมื่อตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ในขณะที่เป็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่
1 สามารถตัดสินใจศึกษาต่อได้ไม่เกินขณะที่เป็นนิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 3

ทางเลือกที่ 3 ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 หรือได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมี
โอกาสดังตัดสินใจศึกษาต่อ คือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงลบมากกว่าเชิง
บวก และมีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างจะ
ไม่ชอบชีวิตทหาร เป็นกลุ่มที่มีโอกาสศึกษาต่อแต่ต้องได้รับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเป็นกำลังพล
สำรองของชาติในอนาคต

ทางเลือกที่ 4 ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ไม่มีความเป็นไปได้ที่จะศึกษาต่อคือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก และไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มที่ศึกษาวิชาทหารจนสำเร็จชั้นปีที่ 3 เพียงเพื่อได้รับสิทธิขั้นต้นคือ ยกเว้นไม่เรียกเข้ากองประจำการในยามปกติ

ตอนที่ 2 สาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวนน้อย

ปัญหาที่เกิดขึ้นมี 2 ช่วงที่สำคัญ ช่วงแรก คือ การที่นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา (นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1) ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ส่งผลต่อการผลิตกำลังพลสำรอง ประเภทนายทหารประทวนกองหนุน ชั้นยศจ่าสิบเอก ช่วงที่สอง คือ ปัญหาเมื่อนักศึกษาวิชาทหารสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แล้วตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ส่งผลต่อการผลิตกำลังพลสำรองประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน

วิเคราะห์จำแนกแบ่งกลุ่มนักศึกษาวิชาทหารออกเป็น 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่หนึ่ง คือ นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 แล้วตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ด้วยสาเหตุมาจาก ระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมามีผลต่อการประเมินการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารเชิงลบมากกว่าเชิงบวก โดยทั้งที่มีความพร้อม หรือไม่มีความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

กลุ่มที่สอง คือ นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 แล้วเลื่อนการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 โดยสามารถกระทำได้ไม่เกิน 2 ปีการศึกษาจนถึงเป็นนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีความตั้งใจเดิมที่อยากจะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ด้วยสาเหตุมาจาก ระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมามีผลต่อการประเมินการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารเชิงลบมากกว่าเชิงลบ แต่นักศึกษาวิชาทหารไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

ซึ่งกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง มีเงื่อนไขของเวลาการรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ช่วงปลายเดือนพฤษภาคมถึงต้นมิถุนายนของทุกปี กับช่วงการปรับตัวเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม ซึ่งมีความทับซ้อนกันอยู่ นักศึกษาวิชาทหารจะตัดสินใจเลือกด้วยเหตุผลว่าทางเลือกที่สะดวก ไม่ยุ่งยาก ไม่ลำบากที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง และไม่เป็นการเพิ่มภาระให้กับตนเองในอนาคต

กลุ่มที่สาม คือ นิสิต/ นักศึกษาซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แล้วตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมามีผลต่อการประเมินการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหาร

เชิงลบมากกว่าเชิงบวก เพราะได้มีประสบการณ์ในการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แล้วอาจรู้สึกไม่พอใจกับระบบการฝึกวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เปรียบเทียบกับความรู้สึกของตนก่อนที่จะเรียนวิชาทหาร ซึ่งตนเองได้ผ่านช่วงของการปรับตัวเข้าสู่สถาบันอุดมศึกษาแล้ว โดยที่มีเงื่อนไขความพร้อม หรือไม่มีความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

กลุ่มที่สี่ คือ นิสิต/ นักศึกษาซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แล้วเลื่อนการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 มีประสบการณ์ในการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 แล้วสามารถปรับตัว ปรับใจเข้ากับระบบการฝึกของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ได้การระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมามีผลต่อการประเมินการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารเชิงลบมากกว่าเชิงบวก แต่นักศึกษาวิชาทหารไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

ซึ่งกลุ่มที่สามกับกลุ่มที่สี่ การที่นักศึกษาวิชาทหารมีความพร้อม หรือไม่พร้อมตอนที่ตัดสินใจเนื่องด้วยการศึกษาวิชาในระดับอุดมศึกษาขั้นสูงขึ้น ภาระการเรียนและงานก็เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งประเมินแล้วอาจส่งผลกระทบต่อผลการเรียนได้จำเป็นต้องตัดสินใจหยุดหรือเลื่อนการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5

สาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวนน้อย

ประสบการณ์การฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ของนักศึกษาวิชาทหารจะถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลในการประเมินการตัดสินใจศึกษาต่อซึ่งย่อมมีทั้งประสบการณ์ที่ชอบ และไม่ชอบ รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความขาดแคลนทางการฝึกต่าง ๆ มองไม่เห็นอนาคตและความจำเป็นในการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ส่งผลทำให้การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวนน้อย ซึ่งมาจากสาเหตุหลัก 2 ประการคือ ประการที่หนึ่ง ระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมา มีผลต่อการประเมินการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารเชิงลบมากกว่าเชิงบวก ประการที่สอง นักศึกษาวิชาทหารไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

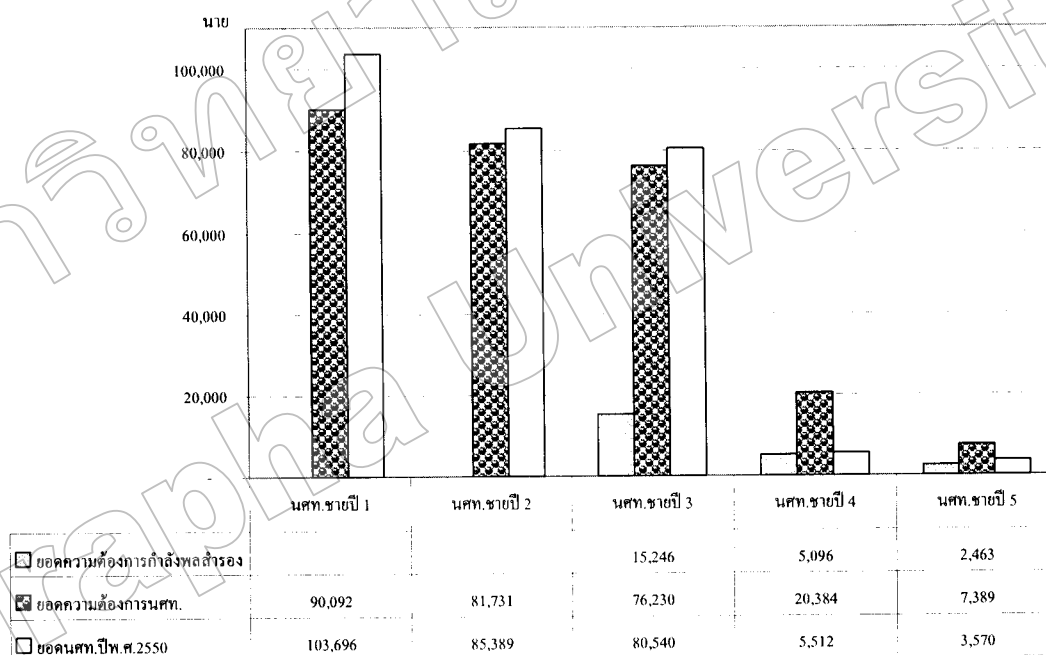
1. ระบบการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมามีผลต่อการประเมินการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารเชิงลบมากกว่าเชิงบวก

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการรับรู้การฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ก่อนการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เป็นเชิงลบ ได้แก่ ความแออัดของจำนวนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 การพัฒนาระบบการผลิตกำลังพลสำรองที่ผ่านมาไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ขาดแคลนงบประมาณการฝึก สัดส่วนจำนวนครูฝึกต่อนักศึกษาวิชาทหารมากเกินไป ไม่มีความพร้อมของ

สถานที่ฝึกและสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องช่วยฝึก ขาดแคลนบุคลากรต่าง ๆ ขาดการจัดการและการประสานงานที่ดี ความไม่เห็นประโยชน์หรือความจำเป็นในการเป็นนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน หลักสูตรการฝึกวิชาทหาร ไม่มีการนำสถานการณ์ในปัจจุบันมาอภิปรายและเป็นระบบการสอนที่ไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การเป็นกำลังพลสำรองขาดการยอมรับจากฝ่ายทหารและพลเรือน การเรียนวิชาทหาร ไม่ได้ส่งเสริมอาชีพในอนาคต ความรู้สึกไม่ยุติธรรมในสังคมทหาร เป็นต้น

1.1 ความแออัดของจำนวนนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 เนื่องจากจำนวน

นักศึกษาวิชาทหารมากกว่าที่ทรัพยากรของหน่วยบัญชาการกำลังพลสำรองจะรับได้ ได้แก่ จำนวนครูฝึก เครื่องช่วยฝึก สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น ทำให้มีผลต่อคุณภาพของนักศึกษาวิชาทหาร ดังแผนภาพที่ 4-2

ภาพที่ 4-2 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ของยอดความต้องการกำลังพลสำรอง กับยอดความต้องการนักศึกษาวิชาทหาร และยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ประจำปีการศึกษา 2550

ยอดความต้องการกำลังพลสำรอง หมายถึง จำนวนกำลังพลสำรองที่ได้มาจากนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 บรรจุนัดราชั้นยศ สิบเอก นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 บรรจุนัดราชั้นยศ จ่าสิบเอก นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 บรรจุนัดราชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก ใช้สำหรับบรรจุเข้าในบัญชีรายชื่อบรรจุกำลังพลสำรองของหน่วยเป็นกำลังพลสำรองขั้นต้น และได้รับการฝึกให้มีความรู้

ความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งได้รับการฝึกเป็นหน่วยทางยุทธวิธีในระดับกองร้อยและระดับกองพันร่วมกับหน่วยต้นสังกัด

ยอดความต้องการนักศึกษาวิชาทหาร หมายถึง จำนวนนักศึกษาที่จะต้องผลิตเพื่อรองรับกับยอดความต้องการกำลังพลสำรองในอนาคต สำหรับความต้องการยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เป็น 5 เท่าของยอดความต้องการกำลังพลสำรอง อัตราชั้นยศ สิบเอก ความต้องการยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เป็น 4 เท่าของยอดความต้องการกำลังพลสำรอง อัตราชั้นยศ จ่าสิบเอก และความต้องการยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เป็น 3 เท่าของยอดความต้องการกำลังพลสำรอง อัตราชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องผลิตนักศึกษาวิชาทหารให้มีสัดส่วนมากกว่ายอดความต้องการกำลังพลสำรองเพื่อใช้ในการเรียกพล และการระดมพล ในอนาคต ซึ่งมีบางส่วนที่บรรจุเข้ารับราชการทหาร ตำรวจ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น เป็นครู อาจารย์ แพทย์

ยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-5 ประจำปีการศึกษา 2550 หมายถึงยอดนักศึกษาวิชาทหารที่กำลังศึกษาวิชาทหาร ประจำปีการศึกษา 2550

การกำหนดตามเป้าหมายของแผนแม่บทการพัฒนากำลังสำรองระบบ 1: 1: 1: 3 ที่จะต้องใช้กำลังพลสำรองขั้นต้นในปีที่ 1 บรรจุบัญชีรายชื่อกำลังพลสำรองในหน่วยรบต่าง ๆ ความต้องการอัตราชั้นยศ สิบเอก (จบ วิชาทหารปี 3) จำนวน 15,246 นาย สัดส่วนความต้องการนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 คือ 5 เท่าของความต้องการอัตราชั้นยศ สิบเอกเป็น 76,230 นาย พ.ศ. 2550 มีนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 จำนวน 80,540 นาย มีการผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เกินความต้องการ 4,310 นาย

จากข้อมูลทางสถิติยอดนักศึกษาวิชาทหารตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2550 ตามตารางที่ 1 พบว่าค่าเฉลี่ยของยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 ศึกษาต่อชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 92.8 ฉะนั้นยอดความต้องการนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 เป็นจำนวน 81,731 นาย พ.ศ. 2550 มีนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 จำนวน 85,389 นาย มีการผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 2 เกินความต้องการ 3,658 นาย ค่าเฉลี่ยของยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ศึกษาต่อชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 89.8 ฉะนั้นยอดความต้องการนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 เป็นจำนวน 90,092 นาย พ.ศ. 2550 มีนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 จำนวน 103,696 นาย มีการผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 เกินความต้องการ 13,604 นาย

สรุปว่ายอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 เกินยอดความต้องการนักศึกษาวิชาทหาร (Over Supply) 21,572 นาย เป็นต้นเหตุของปัญหาความขาดแคลนการจัดการทรัพยากร

(Management Resources) อันประกอบด้วย ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resources) ได้แก่ ครูฝึก ครูผู้ช่วย เจ้าหน้าที่ของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง และที่มีใช่มนุษย์ (Non-Human Resources) ได้แก่ งบประมาณ ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียนการสอน สถานที่ฝึก น้ำดื่ม ห้องน้ำ

ห้องส้วม ห้องอาหาร เครื่องช่วยฝึก ยุทโธปกรณ์ กระสุนปืน เป็นต้น ให้เพียงพอต่อการผลิต นักศึกษาวิชาทหารจำนวนมากให้มีคุณภาพได้

ขณะที่ความต้องการอัตราชั้นยศ จ่าสิบเอก (จบ วิชาทหารปี 4) จำนวน 5,096 นาย สัดส่วนความต้องการนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 คือ 4 เท่าของความต้องการอัตราชั้นยศ จ่าสิบเอก เป็น 20,384 นาย พ.ศ. 2550 มีนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จำนวน 5,512 นาย มีความต้องการผลิต เพิ่มนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 จำนวน 14,872 นาย

ความต้องการอัตราชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก (จบ วิชาทหารปี 5) จำนวน 2,463 นาย สัดส่วนความต้องการนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 คือ 3 เท่าของความต้องการอัตราชั้นยศ ร้อยเอก เป็น 7,389 นาย พ.ศ. 2550 มีนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จำนวน 3,570 นาย มีความต้องการผลิต เพิ่มนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จำนวน 4,293 นาย

หน่วยบัญชาการกำลังสำรองจะขาดแคลนยอดกำลังพลสำรองอัตราชั้นยศ ร้อยเอก (ผู้ที่ สำเร็จนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5) และอัตราชั้นยศ จ่าสิบเอก (ผู้ที่สำเร็จนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4) โดยต้องผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งขาดอีก 19,165 นาย แต่ความต้องการอัตรา ชั้นยศ สิบเอก มากเกินความต้องการของกองทัพบก โดยในปี 2551 ควรกำหนดเป้าหมายความ ต้องการผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เป็น 20,384 นาย และในปี 2552 เป้าหมายความต้องการ ผลิตเพิ่มนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เป็น 7,389 นาย

1.2 การพัฒนาระบบการผลิตกำลังพลสำรองที่ผ่านมาไม่ได้รับการสนับสนุน

เท่าที่ควร สถานการณ์ของระบบกำลังพลสำรองของไทยไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจัง มีการ เปลี่ยนแปลงแผนพัฒนาระบบกำลังสำรอง และผู้บริหารมาโดยตลอด ซึ่งปัญหานี้เป็นเรื่อง ละเอียดอ่อนสลับซับซ้อนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ไม่ใช่กระทรวงกลาโหมกระทรวงเดียว ส่วน หนึ่งมาจากการไม่เห็นความสำคัญของกำลังพลสำรองอย่างแท้จริง ตามแนวทางการใช้กำลังรบเพื่อ การป้องกันประเทศ มุ่งให้ความสำคัญการผลิตกำลังประจำการเป็นหลัก ส่วนกำลังพลสำรอง ประเภทนักศึกษาวิชาทหารให้ความสำคัญน้อยมาก หรือมีไว้เพื่อเป็นกองหนุนเท่านั้น ในยามปกติ ไม่ได้นำกำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อาทิเช่น การ พัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลสำรองเพื่อการพัฒนาของกองทัพ การนำกำลังพลสำรอง ไปช่วยประชาชนในด้านการบรรเทาสาธารณภัย ภัยพิบัติขนาดใหญ่ของประเทศ งานด้านการข่าว มวลชน เครือข่ายเฝ้าระวังภัยด้านความมั่นคง ทำให้กำลังพลสำรองประเภทนักศึกษาวิชาทหารไม่ เห็นความสำคัญของการฝึกวิชาทหารอย่างจริงจังเพื่อให้มีประสิทธิผล อันส่งผลต่อการรับรู้ในเชิง ลบของนักศึกษาวิชาทหาร

วันเดียว (นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ซึ่งสำเร็จวิชา
ทหาร ชั้นปีที่ 3 ลำดับที่ 7, สัมภาษณ์, 8 สิงหาคม 2550)

ยศว่าที่ ร้อยตรี ได้รับคำสั่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม สามารถเลื่อน
ยศของนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนได้ไม่เกิน ว่าที่พันตรี ว่าที่นาวาตรี ว่าที่นาวาอากาศตรี การ
ปลดว่าที่ เมื่อได้รับคำสั่งให้บรรจุเข้ารับราชการกระทรวงกลาโหม โดยได้รับโปรดเกล้าจาก
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงลงพระปรมาภิไธยในราชกิจจานุเบกษา มีสิทธิแต่งเครื่องแบบ
นายทหารได้ทุกเครื่องแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของประเภทพิธีการ และสถานที่ เมื่อมีการเรียก
พลเพื่อฝึกวิชาทหาร จะทำหน้าที่เป็นผู้บังคับหมวด

**1.10 หลักสูตรการฝึกวิชาทหารไม่มีการนำสถานการณ์ในปัจจุบันมาอภิปรายและ
เป็นระบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ** วิชาทหารสามารถเรียนรู้ได้ไว แต่สิ่งง่ายต้องหมั่น
ทบทวนจึงจะเกิดความชำนาญ การเรียนการสอนแบบวันละ 4 ชั่วโมงอาจดูไม่หนักและเหมาะสม
ในการจัดตารางเรียนของนักศึกษาวิชาทหารแต่ขาดความต่อเนื่องของการฝึกวิชาทหาร ระบบการ
เรียนการสอนในปัจจุบันที่มีนักศึกษาวิชาทหารจำนวนมากและยังไม่ผ่านกระบวนการเปลี่ยน
คุณลักษณะจากพลเรือนมาเป็นทหารอย่างจริงจัง พร้อมกับสภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนไม่
เอื้ออำนวยให้นักศึกษาวิชาทหารสนใจเรียนยอมส่งผลต่อวิธีการสอนของครูฝึกเองที่มุ่งจะถ่ายทอด
เพียงอย่างเดียวให้จบชั่วโมงการสอน ไม่มีการแลกเปลี่ยนโต้ตอบระหว่างครูฝึกกับนักศึกษาวิชา
ทหาร ด้วยความเคยชินของครูฝึก นักศึกษาวิชาทหารทำอะไรไม่ถูกต้องก็สั่งทำโทษให้ออกกำลัง
แต่ไม่ได้สอนวิธีการคิด การเรียนรู้แบบทหารให้นักศึกษาวิชาทหารเข้าใจ ขาดการนำสถานการณ์
บ้านเมืองปัจจุบันมาอภิปรายเพื่อชี้ให้เห็นผลกระทบของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ที่จะส่งผลกระทบต่อความ
มั่นคงของชาติ โดยที่พลังของนักศึกษาวิชาทหารสามารถช่วยเหลือประเทศได้ ด้วยความเคยชิน
ของนักศึกษาวิชาทหารส่วนหนึ่งที่ได้ผ่านระบบการเรียนสายสามัญที่ครูอาจารย์ในโรงเรียน นำ
ระบบการเรียนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Centered Education) คือเคล็ดลับสำคัญของการเปลี่ยน
นิสัยคนในองค์กรให้รู้จัก เรียนรู้วิธีเรียนรู้ให้ได้ก่อน (วรภัทร์ ภูเจริญ, 2537) ทำให้เกิดการ
เปรียบเทียบระหว่างระบบการเรียนในสายสามัญกับสายวิชาทหาร ซึ่งยอมมีผู้ที่ไม่พอใจและส่งผล
ต่อการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารในเชิงลบ

1.11 การเป็นกำลังพลสำรองขาดการยอมรับจากฝ่ายทหารและพลเรือน ในจำนวน
นักศึกษาวิชาทหารที่มีมากมีทั้งผู้ตั้งใจมาเป็นนักศึกษาวิชาทหาร กับผู้เหมือนถูกระบบบังคับให้มา
เป็นนักศึกษาวิชาทหาร เพื่อเป็นบรรทัดฐานทางสังคมของนักศึกษาวิชาทหาร (Social Norms) คือ
ไม่ต้องตรวจเลือกเข้าเป็นทหารกองประจำการ แต่ไม่ได้ใช้การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ให้
นักศึกษาวิชาทหารเป็นกำลังพลสำรองที่ดี มีความภาคภูมิใจในเกียรติของนักศึกษาวิชาทหารไม่แพ้

กับทหารประจำการ ต้องให้คำ่ว่าที่ ร้อยตรี ถึง ว่าที่ พันตรี สิบบเอก ถึง จำสิบเอกของกำลังพล
 สำรองของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง มีนัยสำคัญ มีความหมายถึงผู้ที่ผ่านระบบการฝึกวิชาทหาร
 อย่างดีจากกองทัพบกแล้ว มีคุณลักษณะผู้นำที่ดี เพื่อออกไปทำงานรับใช้สังคม ทำงานในอาชีพที่
 ตนชอบตนถนัด พร้อมเสียสละทุกเมื่อที่ประเทศมีภัย มิใช่แต่ให้ทหารประจำการ หรือทหารกอง
 ประจำการประเมินค่านักศึกษาวิชาทหารต่ำ ว่าไม่รู้ธรรมเนียมทหาร ไม่รู้เรื่องยุทธวิธี และการใช้
 อาวุธประจำกาย เพราะนักศึกษาวิชาทหารคือผู้ที่ถูกกำลังประจำการฝึกวิชาทหารจาก
 กระทรวงกลาโหม ทำให้ถึงไม่สามารถทำให้ได้ ในอนาคตถ้าต้องการใช้กำลังพลสำรองต้อง
 สามารถพัฒนาขีดความสามารถให้ทำงานร่วมกับประจำการเป็นหนึ่งเดียวกัน การลดงบประมาณ
 ของกระทรวงกลาโหมก็สามารถนำไปซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัย ขีดความสามารถสูง มีกำลัง
 พลสำรองที่มาจากนักศึกษาวิชาทหารพร้อมรองรับกับเทคโนโลยีทางทหาร

1.12 การเรียนวิชาทหารไม่ได้ส่งเสริมอาชีพในอนาคต วิชาทหารเกี่ยวข้องกับโดยตรง
 กับความมั่นคงของรัฐที่สร้างอุดมการณ์ความรักชาติให้แก่เยาวชน เป็นวิชาที่สอนให้รู้จักหน้าที่ของ
 พลเมือง ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโดยตรงกับวิชาที่ใช้ประกอบสัมมาอาชีพ รัฐจึงจำเป็นต้องสนับสนุน
 ส่งเสริมการเรียนวิชาทหารแบบให้เปล่า การคิดว่าการเรียนวิชาทหารไม่ได้ส่งเสริมอาชีพใน
 อนาคตจึงเป็นการคิดแบบแยกการ การสร้างแรงจูงใจด้วยการเปิดโอกาสทางอาชีพที่ต้องอาศัย
 คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ความกล้าหาญ การกล้าตัดสินใจ การรู้จักการทำงานเป็นทีม อาทิเช่น
 อาชีพสายนักปกครอง อาชีพสายนักบริหาร อาชีพทหาร อาชีพตำรวจ ด้วยการให้คะแนนพิเศษ หรือ
 โควต้าแก่ผู้สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จะช่วยสร้างการรับรู้ในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบให้แก่ศึกษา
 วิชาทหาร

1.13 ความรู้สึกไม่ยุติธรรมในสังคมทหาร ความรู้สึกไม่ยุติธรรมมาพร้อมกับระบบ
 อุปถัมภ์หากนักศึกษาวิชาทหารคนนี้ผู้ปกครองเป็นนายทหารผู้ใหญ่ ครูฝึกดูเหมือนจะไม่กล้าออก
 คำสั่งทำโทษรุนแรง ด้วยความเกรงใจผู้ปกครอง หรือมีการเอาเปรียบเพื่อน ๆ นักศึกษาวิชาทหาร
 เล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น แกล้งป่วย แกล้งจำหน่าย ว่าเจ็บขบ ขณะฝึกวิชาทหาร รวมไปถึงการมีโอกาสใน
 การฝากเข้ารับราชการทหารมากกว่า เรื่องของความรู้ความสามารถจริง ๆ สังคมไทยกับระบบ
 อุปถัมภ์ยังมีความขัดแย้งเชิงวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ เพราะนักศึกษาวิชาทหารคิดว่าหากเรียนไป ก็ไม่มี
 สิทธิที่จะได้รับราชการทหาร เช่น การเปิดรับสมัครนายทหารสัญญาบัตรเข้ารับราชการ แต่
 ข้าราชการมักจะอยู่ในวงจำกัด หรือกีดกันตั้งแต่การสมัครเข้าสอบเป็นข้าราชการทหาร มีผลต่อการ
 รับรู้เชิงลบมากกว่าเชิงบวก

2. นักศึกษาวิชาทหารไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

เนื่องด้วยนิสิตนักศึกษาปีที่ 1 หรือน้องใหม่จะมีกิจกรรมมากมายสำหรับการปรับตัวเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา แต่การตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ก็เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับกรณีไม่มีความพร้อมขณะที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ผ่านช่วงเวลาการปรับตัวของน้องใหม่แล้วแต่เป็นเรื่องของความพร้อมจะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ได้แก่ การประชาสัมพันธ์การรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหารไม่ทั่วถึง การปรับตัวช่วงเป็นนิสิตนักศึกษาใหม่ พื้นฐานความรู้ทางวิชาทหารไม่เพียงพอ ความรู้ทางสายการเรียนไม่ดี การบริหารจัดการเวลา ตารางเรียนตารางสอบในภาคการศึกษาของอุดมศึกษากับตารางเรียนวิชาทหาร การฝึกภาคสนามไม่สอดคล้องกัน ไม่มีเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร กำลังกายและจิตใจไม่พร้อมที่จะฝึก ความลำบากในการเดินทาง มีภาระทางการเงิน เพื่อนร่วมเรียนวิชาทหาร การปฏิบัติตัวภายใต้ระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร การไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

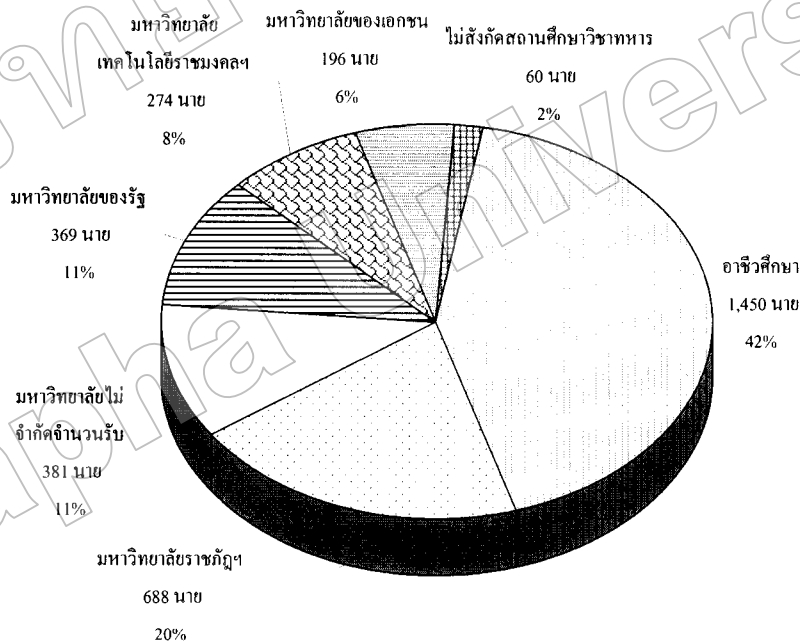
2.1 การประชาสัมพันธ์การรับสมัครและรายงานตัวของนักศึกษาวิชาทหารไม่ทั่วถึง
 การประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารให้แก่ นิสิต/ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ของสถาบันอุดมศึกษาไม่ทั่วถึง เพราะช่วงเวลาการรับนิสิต/ นักศึกษาใหม่จะมีกิจกรรมมากมาย การประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ใช้ประกาศทางเสียงตามสายของสถาบัน ทำให้ นิสิต/ นักศึกษาพลาดข่าวการรับสมัคร ควรที่จะมีแผ่นป้ายขนาดใหญ่ตามจุดสำคัญของมหาวิทยาลัยเชิญชวนศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 บางกรณีที่ นักศึกษาวิชาทหารสำเร็จชั้นปีที่ 3 ยังเข้าใจผิดในเรื่องการย้ายสถานศึกษาวิชาทหารจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เพราะจริง ๆ แล้วเมื่อนักศึกษาวิชาทหารสำเร็จชั้นปีที่ 3 ที่ใดต้องขอใบรับรองจากที่นั้นเพื่อไปใช้สมัครที่ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่สถานศึกษาวิชาทหารแห่งใหม่สังกัดอยู่ การศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาหลายคนต้องย้ายภูมิลำเนา ควรมีนักศึกษาวิชาทหารรุ่นพี่ให้คำปรึกษาและแนะนำผู้ที่สนใจสมัครเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4

2.2 การปรับตัวช่วงเป็นนิสิตนักศึกษาใหม่ พบว่าการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จนขอแต่งตั้งยศเป็นที่ ร้อยตรี มีสัดส่วนของนิสิตนักศึกษาที่มาจากสายอาชีพศึกษามากที่สุด ลำดับรองมาเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยของเอกชน และไม่สังกัดสถานศึกษา ตามลำดับ เหตุผลเนื่องด้วยสายอาชีพศึกษาเมื่อศึกษาจบในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพแล้วเรียนต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสามารถปรับตัวได้ดี มีกลุ่มเพื่อน ๆ ที่นิยมการเรียนวิชาทหารกันมากกว่า และเรียน 2 ปีก็ได้

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรืออนุปริญญาซึ่งสามารถขอแต่งตั้งยศ ว่าที่ ร้อยตรี เมื่อเรียนจบได้ทันที

แต่สำหรับนักเรียนที่จบมัธยมปลายเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษาจะประสบปัญหาการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ค่อนข้างมากกว่านักศึกษาที่จบสายอาชีวศึกษาต่อประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง การบริหารเวลา การทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ซึ่งไม่ค่อยมีใครชวนกันเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ถ้าอยากเรียนต้องแสวงหาข้อมูลด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับได้แก่มหาวิทยาลัยรามคำแหงซึ่งมีผู้สนใจศึกษาต่อวิชาทหารจำนวนมากมีชมรมนักศึกษาวิชาทหาร มีกิจกรรมของชมรมซึ่งสามารถรวบรวมผู้ที่สนใจศึกษาต่อวิชาทหาร แต่ผู้ที่ศึกษาสำเร็จปริญญาตรีต้องใช้เวลามากหรือน้อยกว่า 4 ปีซึ่งมีผลต่อการแต่งตั้งยศ ว่าที่ ร้อยตรี

ภาพที่ 4-3 แผนภาพวงกลมแสดงสัดส่วนการแต่งตั้งยศ ว่าที่ ร้อยตรี แจกแจงตามประเภทสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2548

จากแผนภาพวงกลมวงกลมแสดงสัดส่วนการแต่งตั้งยศ ว่าที่ ร้อยตรี แจกแจงตามประเภทสถานศึกษาประจำปีการศึกษา 2548 แสดงให้เห็นว่า ระบบการศึกษาของแต่ละประเภทของสถานศึกษามีผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งสายอาชีวศึกษานิยมศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 มากที่สุด เนื่องจากกลุ่มเพื่อน ๆ นิยมการฝึกวิชาทหารและสามารถขอ

แต่งตั้งยศได้ทันทีเมื่อสำเร็จการศึกษา 2 ปี มหาวิทยาลัยราชภัฏฯ มีอยู่ 36 แห่งที่มีผู้สำเร็จนักศึกษา วิชาทหารชั้นปีที่ 5 เนื่องจากนักศึกษาเห็นความสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมคุณสมบัติ คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ที่น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการสมัครงาน ส่วนมหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับ คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีจำนวน 375 นาย และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 6 คน ซึ่งข้อเท็จจริงมีผู้นิยมศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 จำนวนมากของทั้งสองแห่ง แต่ผู้ที่มีสำเร็จการศึกษาในแต่ละปีมีจำนวนไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับนักศึกษาเป็นสำคัญ ขณะที่มหาวิทยาลัยของรัฐมีอยู่เพียง 29 แห่ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลฯ มี 31 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 23 แห่ง ที่มีผู้สำเร็จ นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 แสดงว่ามีผู้ให้ความสนใจศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 น้อย เนื่องจากความไม่นิยมในการศึกษาต่อวิชาทหาร มีอุปสรรคในเรื่องการศึกษาต่อวิชาทหาร และไม่สังกัด สถานศึกษามี 60 นาย คือ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือ อนุปริญญา หรือ ปริญญาตรี แล้วแต่ต้องการเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 5 ต่อ โดยให้อยู่ในประเภทไม่สังกัดสถานศึกษา

2.3 พื้นฐานความรู้ทางวิชาทหารไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจใน เนื้อหาวิชาทหารที่ผ่านมา ซึ่งมีศัพท์ทหารอยู่มากในกลุ่มเมื่อนักศึกษาวิชาทหาร ที่นักศึกษาวิชาทหาร หรือบุคคลทั่วไปไม่เข้าใจความหมาย มีหลายสิ่งหลายอย่างที่นักศึกษาวิชาทหารอยากเรียนรู้ แต่ ด้วยทรัพยากรอันจำกัดของกองทัพ ความต้องการเรียนรู้ไม่ได้รับการตอบสนองทำให้ความรู้วิชา ทหารอาจด้อยไปบ้าง ทำให้ไม่มีความมั่นใจในความรู้ทางวิชาทหารที่จะเพียงพอศึกษาต่อวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 หรือคิดว่าวิชาทหารเป็นวิชาที่ไม่สนุก น่าเบื่อ

2.4 ความรู้ทางสายการเรียนไม่ดี พื้นฐานทางการศึกษาและการเรียนรู้ของแต่ละ บุคคลไม่เท่ากัน ส่วนใหญ่ผู้ที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จะมีผลการศึกษาเกรด เฉลี่ยระดับปานกลาง จนถึง ดีมาก เพราะวิชาทหารจะช่วยเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ นอก ห้องเรียน และทำให้มีเพื่อนใหม่ แต่ผู้ที่มีผลการศึกษาเกรดเฉลี่ยระดับต่ำย่อมมีความเสี่ยงที่จะแบก ภาระการศึกษาทั้งสองอย่างไม่ไหว ถ้าผลการศึกษาเกรดเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของสถาบันจะ ถูกให้พ้นสภาพเป็นนิสิต/ นักศึกษาได้

2.5 การบริหารจัดการเวลา ตารางเรียนตารางสอบในภาคการศึกษาของอุดมศึกษากับ ตารางเรียนวิชาทหาร การฝึกภาคสนามไม่สอดคล้องกัน ในช่วงนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 ทาง โรงเรียนจะจัดวันตารางเรียนให้สำหรับการเรียนวิชาทหาร เช่น ในวันจันทร์ช่วงบ่ายเป็นเวลาของ การเรียนวิชาทหารหรือทำกิจกรรมของโรงเรียน ช่วงฝึกภาคสนามโรงเรียนก็หยุดให้ไปฝึก ภาคสนาม แต่ในระดับอุดมศึกษานักศึกษาวิชาทหารที่จะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ต้อง แก้ปัญหาเอง ต้องขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนประจำวิชา หรือเลือกที่จะขาดการเรียนวิชาทหาร นอกจากนี้การส่งรายงาน การร่วมกิจกรรม การค้นคว้าหนังสือ ซึ่งต้องใช้เวลาในช่วงนอกตาราง

เรียนมีผลกระทบต่อการเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในช่วงวันหยุดยาว บ้างก็ว่าไม่มีเวลาพักผ่อน ไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ การสอบในระดับอุดมศึกษา บางครั้งตรงกับการเรียนวิชาทหารในวันอาทิตย์ก็จำเป็นที่จะต้องขออนุญาตอาจารย์ผู้สอนให้สอบก่อนหรือหลังจากเพื่อน ๆ บางทีก็ไม่มีเวลาในการเตรียมตัวสอบทำให้การเรียนวิชาทหารทำได้ลำบาก การฝึกภาคสนาม ถึงแม้จะแบ่งเป็นรอบ ๆ สำหรับให้นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4-5 ได้มีโอกาสเลือกช่วงวันในการฝึกภาคสนาม แต่เป็นช่วงคาบเกี่ยวกับการสอบปลายภาคเรียนที่ 2 จึงทำให้นักศึกษาวิชาทหารมีความวิตกกังวล ทั้งในเรื่องการสอบการและฝึกภาคสนาม จากการสัมภาษณ์นักศึกษาวิชาทหารเห็นว่าหากเป็นไปได้ต้องการให้ฝึกภาคสนามหลังช่วงการสอบปลายภาคมากกว่า

2.6 ไม่มีเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหาร เนื่องจากชุดนักศึกษาวิชาทหารที่ใส่มาดังแต่ชั้นปีที่ 1 มีสภาพเก่ามาก หรือขาดจากการฝึกภาคสนาม หรือไม่ได้นำมาจากบ้าน การซื้อเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารใหม่ ราคาที่ประมาณ 1,200-1,500 บาทต่อชุด ซึ่งเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของผู้ที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ในช่วงของการจ่ายค่าบำรุงการศึกษาระดับเรียนที่ 1

2.7 กำลังกายและจิตใจไม่พร้อมที่จะฝึก การสำเร็จชั้นปีที่ 3 ที่ผ่านมามีสำหรับนักศึกษาวิชาทหารบางคนคิดว่าลำบากสำหรับเขา เพราะการเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวแตกต่างกัน บางคนชอบการฝึกวิชาทหารเพราะอย่างน้อยก็ช่วยทำให้ได้ออกกำลังกาย ฝึกสภาพจิตใจ แต่บางคนไม่ชอบ ดังนั้นหากใจไม่ยอมรับการฝึกร่างกายก็ไม่พร้อมไปด้วย

4.8 ความลำบากในการเดินทาง การต่อรถประจำทางหลายทอด หรือใช้เวลาเดินทางไป-กลับหลายชั่วโมง นอกจากทำให้สภาพร่างกายอ่อนเพลียแล้ว ยังส่งผลต่อเวลาในการพักผ่อน หรือค้นคว้าตำราหากเปรียบเทียบกับกลุ่มเพื่อนที่ไม่ได้ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 อีกทั้งอาจมีภัยอันตรายหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นระหว่างเดินทาง

4.9 มีภาระทางการเงิน ฐานะความเป็นอยู่ทางการเงินแต่ละครอบครัวไม่เหมือนกัน นิสิต/ นักศึกษาบางคนต้องขอยืมเงินเพื่อเรียนหนังสือ บางคนต้องหางานทำเพื่อมีรายได้แบ่งเบาภาระทางบ้าน บุคคลที่จะศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 แม้จะไม่เสียค่าบำรุงการศึกษาแต่การเรียนวิชาทหารจะทำให้เสียโอกาสในการทำงานบางอย่างไป จึงต้องมีความพร้อมทางการเงินประกอบด้วย

4.10 เพื่อนร่วมเรียนวิชาทหาร ความแตกต่างเรื่องเพื่อนจะเห็นได้จากสัดส่วนผู้เรียนสายอาชีพศึกษา ซึ่งสามารถรวมกลุ่มกันได้ต่อเนื่องมากกว่าทำให้มีผู้ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปี 4 และ 5 มากกว่านักเรียนมัธยมปลายที่สอบเข้าระดับอุดมศึกษา

4.11 การปฏิบัติตัวภายใต้ระเบียบวินัยของนักศึกษาวิชาทหาร การเรียนใน

ระดับอุดมศึกษาจะมีความอิสระมากขึ้น ต้องใช้ชีวิตด้วยตนเองมากกว่าระดับมัธยมปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ต้องอยู่ภายใต้ระเบียบของโรงเรียนและสถาบัน ทรงผมเป็นประเด็นที่มองแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงระหว่างผู้บริหารกับนักศึกษาวิชาทหาร โดยที่ผู้บริหารมองว่าเมื่อนักศึกษาวิชาทหารมาแต่งเครื่องแบบทหารทรงผมต้องสั้นเรียบร้อย เครื่องแบบต้องเรียบร้อย เช่นเดียวกับนักเรียนทหารที่ฝึกในโรงเรียนทหาร แต่นักศึกษาวิชาทหารมีมุมมองอีกแบบว่าควรไว้ผมยาวพอสมควรให้เหมาะสมกับการแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เพราะต้องพบปะผู้คนสังคม การตัดผมสั้นเกินไปนอกจากสิ้นเปลืองโดยเฉลี่ยตัดผมครั้งละ 40-50 บาท แล้วบางครั้งไม่มีเวลาตัดผมได้ทั้ง 20 สัปดาห์ แต่ถ้าฝึกวิชาทหารแบบ 10 วันรวดเดียวการตัดผมสั้นไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เรื่องทรงผมจึงเป็นเรื่องเล็กสำหรับผู้ใหญ่ แต่เป็นเรื่องใหญ่สำหรับเด็ก ซึ่งการเรียนในระดับอุดมศึกษาเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่จะไว้ผมยาวกว่าตอนอยู่มัธยมปลาย แต่กลุ่มนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จะผมสั้นแตกต่างจากกลุ่มเพื่อนมากทำให้ขาดความมั่นใจ

4.12 การไม่ได้รับความเห็นชอบจากผู้ปกครอง ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีความ

คาดหวังในตัวบุตรหลานแตกต่างกัน บางครอบครัวไม่ต้องการให้บุตรหลานศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เพราะไม่อยากให้บุตรหลานเป็นทหาร โดยเป็นห่วงว่าจะส่งผลกระทบต่อผลการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ต้องการให้บุตรหลานใช้เวลาว่างเพื่อเสริมทักษะทางด้านภาษา ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์ กิจกรรมที่มีประโยชน์ มากกว่าทุ่มเทให้กับการเรียนวิชาทหาร บางคนคิดว่าให้บุตรหลานเรียนจบวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ก็เพียงพอแล้ว ซึ่งผู้ปกครองบางคนไม่เคยเป็นนักศึกษาวิชาทหาร หรือมีอคติต่อการเรียนวิชาทหาร ซึ่งผู้ปกครองมีส่วนสำคัญที่จะให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการเรียนวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหาร ตลอดจนให้กำลังใจแก่นักศึกษาวิชาทหาร

ตอนที่ 3 แนวทางในการกำหนดนโยบาย ที่จะทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวนเพิ่มขึ้น

ในการกำหนดนโยบายที่คืบหน้า ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่าจำเป็นต้องกำหนดกรอบแนวทางที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ตลอดจนครูฝึกและครูผู้ช่วย โดยการกำหนดเป้าหมาย (Ends) แนวทาง (Ways) เครื่องมือและทรัพยากร (Means) ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญคือ เราต้องการเพิ่มยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ให้ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ให้มีอย่างน้อยตามยอดความต้องการ

ใช้กำลังพลสำรองขึ้นต้นตามกรอบความต้องการของกองทัพในปี 2551 โดยวางกรอบแนวทางให้เป็นยุทธศาสตร์เพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาของศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร โดยต้องมีความเข้าใจในพฤติกรรมของนักศึกษาวิชาทหารต่อช่วงการปรับตัวเป็นนิสิต/ นักศึกษาใหม่ของสถาบัน ด้วยยุทธศาสตร์การสร้างแรงจูงใจ ยุทธศาสตร์การเพิ่มความพร้อมและลดอุปสรรคของนักศึกษาวิชาทหารในขณะที่ตัดสินใจเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกเชิงบวก และยุทธศาสตร์การพัฒนาปรับปรุงระบบการฝึกวิชาทหาร โดยมีเครื่องมือและทรัพยากรที่จะต้องจัดเตรียมให้พร้อมทั้งในปัจจุบัน และอนาคตสอดคล้องกับงบประมาณของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง อาทิเช่น การเตรียมนักศึกษาวิชาทหารให้มีความพร้อม สนับสนุนผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารที่จะให้ข้อมูลแก่นิสิต/ นักศึกษา เพิ่มจำนวนครูฝึก ครูผู้ช่วยให้เพียงพอ พัฒนาระบบการศึกษาวิชาทหาร เป็นต้น โดยให้เกิดบรรยากาศในที่จะสร้างความร่วมมือการประสานสอดคล้องระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการบูรณาการความรู้ของทุกส่วนทั้งหมดเข้าด้วยกัน เพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้สามารถมีศักยภาพสูงสุด เพื่อได้กำลังพลสำรอง ประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารประทวนกองหนุนชั้นยศ จ่าสิบเอก ให้เพียงพอกับการเตรียมกำลังของกองทัพบก ซึ่งแนวคิดดังกล่าวสามารถอธิบายได้ดังภาพที่ 4-4

แนวทางในการกำหนดนโยบาย ที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหาร
ชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อ
วิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 มีจำนวนเพิ่มขึ้น

เป้าหมาย (Ends)	แนวทาง (Ways)	เครื่องมือและ ทรัพยากร (Means)
<p>การเพิ่มสท.ที่สำเร็จวิชาทหาร ชั้นปีที่ 3 และศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษา(นิสิต/ นักศึกษาปีที่ 1)ตัดสินใจ ศึกษาต่อวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 และเพิ่มสท. ที่สำเร็จวิชาทหาร ชั้นปีที่ 4 ตัดสินใจ ศึกษาต่อวิชาทหาร ชั้นปีที่ 5 เพิ่มขึ้น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างแรงจูงใจการ ตัดสินใจเรียนต่อวิชาทหารชั้น ปีที่ 4 และ 5 2. การเพิ่มความพร้อมและลด อุปสรรคในตอนที่ตัดสินใจ เรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 3. การสร้างจิตสำนึกเชิงบวก ให้แก่สท. 4. การพัฒนาปรับปรุง ระบบการฝึกวิชาทหาร ของนศท. 	<p>นักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ครูฝึก ครูผู้ช่วย ระบบการศึกษาวิชาทหาร ห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยทหาร ใกล้สถานศึกษา สถานศึกษาวิชาทหาร สื่อของกองทัพ แหล่งรายได้จากผู้สนับสนุน</p>

ภาพที่ 4-4 แผนภาพแนวทางในการกำหนดนโยบาย ที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหาร
ชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4
และ 5 มีจำนวนเพิ่มขึ้น

เป้าหมาย (Ends)

เรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งคือการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง
ต้องการอะไร ซึ่งผลจากการวิจัยในบทที่ 5 สาเหตุที่เป็นอุปสรรคทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จ
วิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ
5 มีจำนวนน้อย ซึ่งมาจากยอดการผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 มากเกินความต้องการที่จะใช้

บรรจุตามยอดความต้องการบรรจุในบัญชีกำลังพลสำรองชั้นต้น อัตราชั้นยศ สิบเอก แต่ยอดการผลิตนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ต่ำกว่าความต้องการที่จะใช้บรรจุยอดตามความต้องการบรรจุในบัญชีกำลังพลสำรองชั้นต้นอัตราชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก และ จ่าสิบเอก ทำให้ทรัพยากรไม่เพียงพอต่อการผลิตให้นักศึกษาวิชาทหารจำนวนมาก ซึ่งมีการประเมินค่าการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมานักศึกษาวิชาทหารมีการรับรู้เชิงลบมากกว่าเชิงบวก อีกทั้งตัวนักศึกษาวิชาทหารไม่มีความพร้อมที่จะศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 แนวคิดดังกล่าวมีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายดังนี้

พ.ศ. 2551 การเพิ่มนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนให้เพียงพอตามระบบกำลังสำรอง 1: 1: 1: 3 ที่ต้องการกำลังพลสำรอง ประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน อัตราชั้นยศ ร้อยตรี-ร้อยเอก และนายทหารประทวนกองหนุนชั้นยศ อัตราชั้นยศ จ่าสิบเอก โดยการเพิ่มนิสิต/นักศึกษาปีที่ 1 ซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 เท่ากับจำนวน 20,384 นาย และพ.ศ. 2552 เพิ่มนักศึกษาวิชาทหารที่สำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 4 ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 5 เพิ่มขึ้นเท่ากับหรือมากกว่า 7,389 นาย

ซึ่งการรับนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 มากเกินกว่าทรัพยากรของศูนย์ฝึก/หน่วยฝึก นักศึกษาวิชาทหารจะสามารถผลิตนักศึกษาวิชาทหารที่มีคุณภาพได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2551 กำหนดเป้าหมายการรับนักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 1 เป็น 90,092 นาย เพื่อให้สอดคล้องกับยอดความต้องการกำลังพลสำรองชั้นต้น ชั้นยศ สิบเอก และสร้างการรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารในเรื่องการฝึกวิชาทหารทางเชิงบวก

แนวทาง (Ways)

เมื่อกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่า หน่วยบัญชาการกำลังสำรองต้องการเพิ่มยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งแนวทางการเพิ่มการตัดสินใจเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ภายใตกรอบแนวความคิดของบทที่ 4 เรื่องลักษณะเงื่อนไขที่ทำให้นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 และกำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 โดย 2 เงื่อนไขหลัก คือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารต่อการฝึกวิชาทหารที่ผ่านมามาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1-3 ว่านักศึกษาวิชาทหารส่วนใหญ่มีการรับรู้เชิงลบมากกว่าเชิงบวก ซึ่งต้องหาแนวทางเปลี่ยนการรับรู้ใหม่ให้เป็นเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ กับการพิจารณาความพร้อมของนักศึกษาวิชาทหารในขณะที่กำลังตัดสินใจเพื่อการศึกษาต่อวิชาทหารควบคู่กับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยการหาแนวทางการเพิ่มความพร้อมให้แก่ตัวนักศึกษาวิชาทหาร รวมถึงแนวทางการจูงใจที่เหมาะสม ให้สอดคล้องกับทางเลือกการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ยุทธศาสตร์การสร้างแรงจูงใจ ยุทธศาสตร์การเพิ่มความพร้อมและลดอุปสรรคของ

นักศึกษาวิชาทหารในขณะที่ยังตั้งใจเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ยุทธศาสตร์การสร้างจิตสำนึกเชิงบวก และยุทธศาสตร์การพัฒนาปรับปรุงระบบการฝึกวิชาทหาร ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างแรงจูงใจการตัดสินใจเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

ใช้สำหรับทางเลือกที่ 1 การเพิ่มส่งเสริมการตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ของนักศึกษาวิชาทหารชายที่สำเร็จชั้นปีที่ 3 โดยที่การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตเป็นเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ และมีความพร้อมในตอนที่ยังตั้งใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

1. นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ถือเป็นกำลังพลสำรองประเภทนายทหารประทวนกองหนุน ควรจัดหาสนับสนุนเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารและเครื่องแบบชุดปกติอ่อน คอพับแขนยาวเป็นสิ่งจูงใจในการเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

2. การเสริมแรงจูงใจด้วยการให้ทุนการศึกษาในการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 แก่นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ผู้ที่มีผลการเรียนวิชาทหารดีเยี่ยม มีคุณลักษณะทหารที่ดี ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่นักศึกษาวิชาทหาร

3. การให้โควตาการเข้าเรียน โรงเรียนเตรียมทหาร และ โรงเรียนนายสิบทหารบก แก่นักศึกษาวิชาทหารที่มีผลการเรียนวิชาทหารดีมาก มีคุณลักษณะทหารที่ดี กระตุ้นส่งเสริมความตั้งใจเรียนวิชาทหาร

4. การให้โอกาสสำหรับการฝึกงานในหน่วยทหารใกล้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การฝึกปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่เช่น ผู้บังคับหมวด รองผู้บังคับหมวด เพื่อให้เห็นภาพสนามรบและการฝึกทำงานร่วมกับทหารประจำการเพื่อได้ใช้ความรู้ความสามารถพัฒนา

งานของกองทัพ โดยคำนวณชั่วโมงการฝึกงานและออกใบรับรองให้แก่ศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5

5. การให้โควตาการสอบเข้าทำงานบรรจุราชการเป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหม พนักงานราชการ ข้าราชการพลเรือนกลาโหม ข้าราชการพลเรือน พนักงานรัฐวิสาหกิจ แก่ผู้ที่จบการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มความพร้อมและลดอุปสรรคในตอนที่ยังตั้งใจเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

ใช้สำหรับทางเลือกที่ 2 นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เลื่อนการตัดสินใจ หรือตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 จนกว่าจะมีความพร้อม คือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ และไม่มีความพร้อมในตอนที่ยังตั้งใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

1. การขยายเวลาการรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 4 เป็นช่วงหลังการปรับตัวของนิสิต/ นักศึกษาใหม่ในระดับอุดมศึกษา ช่วงประมาณต้นเดือนสิงหาคม เพื่อให้เกิดความเตรียมพร้อมในการรายงานตัวและนำเอกสารมาขึ้นสมัคร
2. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 สนใจการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 การให้ความรู้สิทธิหน้าที่ สิทธิประโยชน์ การเตรียมตัวสมัคร วิธีการปรับตัวเมื่อเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในระดับอุดมศึกษา การบริหารเวลา
3. สนับสนุนการจัดตั้งชมรมนักศึกษาวิชาทหาร ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อเป็นศูนย์ประสานงาน ให้ข้อมูล จัดกิจกรรมของนักศึกษาวิชาทหารกับหน่วยทหารใกล้เคียง
4. ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารที่จัดการฝึกวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ทุกวันอาทิตย์ 20 สัปดาห์ เพิ่มทางเลือกให้แก่นักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 สามารถเลือกฝึก 10 วันต่อเนื่องในช่วงปิดภาคเรียนที่ 1 โดยมีทั้งแบบ ไป-กลับ หรืออยู่ประจำที่ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายการเดินทาง และปัญหาการจัดตารางเรียนและการสอบในภาคการศึกษาปกติ
5. การฝึกภาคสนามชั้นปีที่ 4 และ 5 ให้เลื่อนมาฝึกหลังจากการสอบปลายภาคเรียนที่ 2 ประมาณช่วงปลายเดือนมีนาคม-เมษายน เพื่อไม่ให้เป็นภาระในการสอบปลายภาค
6. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ความร่วมมือระหว่างฝ่ายทหารกับอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาของนักศึกษาวิชาทหาร
7. การให้สิทธิลดหย่อนค่าใช้จ่ายในการเดินทางรถประจำทางของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เมื่อแต่งเครื่องแบบนักศึกษาวิชาทหารมาเรียนที่ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างจิตสำนึกเชิงบวกให้แก่นักศึกษาวิชาทหาร

ใช้สำหรับทางเลือกที่ 3 นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 หรือได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมีโอกาสตัดสินใจศึกษาต่อ คือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก และมีความพร้อมในตอนที่ตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

1. การแนะนำ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา การเชิญนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 5 หรือกำลังพลสำรองที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมาแล้วประสบการณ์การศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 การทำหน้าที่กำลังพลสำรองในฐานะผู้บังคับหมวด การนำวิชาทหารมาประยุกต์ใช้กับชีวิตการทำงานแก่นักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 3 เพื่อให้เห็นตัวอย่างที่ดีและแนะนำการปรับตัวในการศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ในสถาบันอุดมศึกษา

2. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ อธิบายสิทธิหน้าที่ ความจำเป็นที่ต้องมีกำลังพลสำรอง ประเภทนายทหารสัญญาบัตรกองหนุน นายทหารประทวนกองหนุนชั้นยศจ่าสิบเอก โดยเฉพาะหน้าที่การถูกเรียกพลเพื่อฝึกวิชาทหารภายหลังจากสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3, 4 และ 5 ตามระบบกำลังสำรอง 1: 1: 1: 3

3. การให้นักศึกษาวิชาทหารได้ดูงานชมการสาธิต การฝึกภาคหมู่ ตอน หมวด ภาค กองร้อย ภาคกองพัน และภาคกองพันผสม ให้เห็นกระบวนการการใช้อาวุธประจำกาย อาวุธประจำหน่วย เกิดจินตนาการภาพสนามรบได้ สร้างความสนใจให้เห็นถึงความสำคัญของวิชาทหาร

4. ให้ความรู้เกี่ยวกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มีผลต่อประชาชนทุกคนในประเทศ ก่อให้เกิดความตระหนักในเรื่องความมั่นคงรูปแบบใหม่ของรัฐ

5. การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ สร้างทัศนคติที่ดีแก่ทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ในการนำกำลังพลสำรองมาใช้เพื่อเตรียมสรรพกำลังความพร้อมรบ และงานพัฒนากองทัพ

6. การจัดกิจกรรมวันกำลังสำรองแห่งชาติ วันที่ 6 พฤษภาคม ของทุกปี โดยเชิญนักศึกษาวิชาทหาร ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร กำลังพลสำรอง เพื่อให้ความสำคัญกับกำลังสำรอง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาปรับปรุงระบบการฝึกวิชาทหารของนักศึกษาวิชาทหาร

ใช้สำหรับทางเลือกที่ 4 นักศึกษาวิชาทหารซึ่งสำเร็จวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ตัดสินใจไม่ศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ไม่มีความเป็นไปได้ที่จะศึกษาต่อคือ การรับรู้ของนักศึกษาวิชาทหารที่ผ่านมาในอดีตในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก และไม่มีความพร้อมในตอนที่ยัดตัดสินใจศึกษาต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5

1. การลดขอยอดการรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 1 ของปีการศึกษา 2551 เป็น 90,092 นาย เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของกองทัพในขอยอดกำลังพลสำรอง และบริหารจัดการทรัพยากรของกองทัพที่มีอยู่เพื่อการผลิตนักศึกษาวิชาทหารที่มีคุณภาพ ลดความแออัดในการเรียนวิชาทหาร ทั้งนี้ต้องมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหารล่วงหน้าอย่างน้อย 3 เดือนก่อนการรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารชายชั้นปีที่ 1

2. การรับสมัครนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 เพิ่มการสอบวัดความรู้เกี่ยวกับทัศนคติการเป็นกำลังพลสำรองของชาติ แบบธรรมเนียมทหารเบื้องต้น โดยให้นายทหารสัญญาบัตร หรือนายทหารสัญญาบัตรกองหนุนที่อยู่ใกล้สถานศึกษาวิชาทหาร โดยให้ความรู้เบื้องต้นในหน้าที่พลเมือง การรับราชการทหาร กำลังพลสำรองของชาติ แบบธรรมเนียมทหาร แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยสอดแทรกในวิชาสังคม หรือการอบรมตอนเคารพธงชาติช่วงเช้า 5 นาที และ

การคัดเลือกต้องเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ โปร่งใส ยุติธรรม เพื่อป้องกันข้อครหาที่อาจจะเกิดขึ้น ในภายหลัง

3. การยกฐานะวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เป็นวิชาเลือกเสรีในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อเปิด โอกาสทางการศึกษาวิชาทหารให้กับปัญญาชน มีค่าเท่ากับ 12 หน่วยกิต เพราะวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เป็นเนื้อหาเชิงทฤษฎีที่สามารถมีการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ เช่น วิชาแผนที่ วิชา อำนวยฝ่ายอำนวยการ วิชาผู้นำ วิชาครุทหาร วิชาสงครามพิเศษ วิชาเหล่า วิชาด้านความมั่นคงของ ชาติ โดยแบ่งออกเป็น 4 วิชา โดยให้คณะหรือภาควิชารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์เป็น ผู้รับผิดชอบ ยกตัวอย่างเช่น วิชาวิทยาการทหาร 1 วิชาวิทยาการทหาร 2 วิชาการพัฒนาความมั่นคง แห่งชาติ 1 และวิชาการพัฒนาความมั่นคงแห่งชาติ 2 โดยการเชิญอาจารย์พิเศษจากโรงเรียน เสนาธิการเหล่าทัพมาสอนให้ความรู้ ออกข้อสอบและประเมินผลให้เกรด เมื่อจบการศึกษาทั้งสี่ วิชานำไปรับรองผลการศึกษาไปขอแต่งตั้งยศ ว่าที่ร้อยตรี หรือจบการศึกษาสองวิชานำไปรับรอง ผลการศึกษาไปขอแต่งตั้งยศ จ่าสิบเอก แต่มีเงื่อนไขต้องผ่านการเรียนวิชาทหารชั้นปีที่ 3 มาก่อน เป็นการให้ทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมทั้งในเรื่องของห้องเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก โดยการเก็บเป็นค่าหน่วยกิตจากนิสิต/ นักศึกษา มาตรการจัดการตารางเรียนวิชาทหาร ให้อยู่ในระบบตารางเรียนของนิสิต/ นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม

4. สำหรับวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 เป็นพื้นฐานที่สำคัญ และการฝึกเพื่อเป็นกำลังพลสำรอง ที่ดีในอนาคต มีความจำเป็นในการบรรจุอัตราผู้จบนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 ในหน่วยกำลังรบ หลักตามแผนยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ หน่วยทหารที่มีความต้องการดังกล่าวควรจัดการฝึก นักศึกษาวิชาทหารเอง โดยหน่วยบัญชาการกำลังสำรองเป็นผู้คัดเลือกและจัดสรรยอดนักศึกษาวิชา ทหารให้หน่วยกำลังรบโดยมีมาตรฐานการฝึกตามหน่วยบัญชาการสำรองได้กำหนด ประโยชน์ที่ จะได้รับคือนักศึกษาวิชาทหารจะรู้จักหน่วยทหารที่ตนได้รับการบรรจุในอัตราโครงสร้าง ความคุ้นเคยกับทหารประจำการ รู้จักอาวุธยุทโธปกรณ์ขีดความสามารถในการรบต่าง ๆ ของหน่วย และกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ของกองทัพเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาวิชาทหารมีความเข้าใจและตระหนักในภาระหน้าที่ของทหารเพื่อทำให้เกิดการรับรู้ เชิงบวก

5. การส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ การฝึกยุวชนทหาร ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน โดยใช้นักศึกษาวิชาทหารรุ่นพี่ในโรงเรียนเป็นต้นแบบและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนรุ่นน้อง อีกทั้งปลูกฝังความสามัคคี การสร้างวินัยในโรงเรียน และฝึกฝนพัฒนาบุคลิกภาพ

6. การมีเครือข่ายกำลังสำรองที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นแหล่งชุมนุมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การช่วยเหลือกัน การหางาน จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น งานช่วยบรรเทาสาธารณภัย งาน

แหล่งข่าวประชาชน โดยทางหน่วยบัญชาการสามารถแสวงประโยชน์จากเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบการเรียกพลหรือระดมพล หรือสนับสนุนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน่วยทหาร

7. พัฒนาการเรียนการสอนวิชาทหารชั้นปีที่ 1-3 โดยให้มีเกณฑ์วัดผลที่เป็นเกรด มีการวัดผลเพื่อประเมินและคัดเลือกกำลังพลสำรองให้เหมาะสมกับตำแหน่งในหน่วยที่ต้องไปบรรจุอัตราสำรอง

8. การเพิ่มสัดส่วนจำนวนครูฝึก ครูผู้ช่วยต่อนักศึกษาวิชาทหารให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมกับการเรียนวิชาทหารให้มีประสิทธิผล

9. ปรับปรุงเนื้อหาการสอนในเชิงอภิปรายเหตุการณ์ในปัจจุบันกับวิชาทหารว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาด้วยวิธีสันติวิธี และวิธีใช้กำลังทหารได้อย่างไร

10. ปรับปรุงจัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก เครื่องเสียงที่ดี เครื่องฉายโปรเจกเตอร์ คอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย น่าสนใจ

11. ขอรับการสนับสนุนจากหน่วยข้างเคียงในเรื่องอาวุธยุทธโปกรณ์ กระสุน สำหรับให้เกิดความชำนาญในการใช้อาวุธประจำกาย และเกิดความชำนาญในการยิงปืน

12. พัฒนาการเรียนรู้วิชาทหาร โดยยึดนักศึกษาวิชาทหารเป็นสำคัญ (Child Centered Education) เพื่อให้ที่ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และเกิดการบริหารความรู้ (Knowledge Management) เพื่อพัฒนากำลังพลสำรองให้มีความสามารถทำการรบได้จริงรองรับแผนป้องกันประเทศ

13. การปลุกคณิราภพระราชบัญญัติกำลังสำรองแห่งชาติ พ.ศ..... เพื่อปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ กำหนดการตอบแทนแก่กำลังพลสำรอง ตลอดจนนายจ้าง หรือบุคคลที่ กำลังพลสำรองปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบกำลังสำรองของชาติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพราะเรื่องสิทธิต่าง ๆ ไม่ใช่เฉพาะกระทรวงกลาโหมกระทรวงเดียว แต่เกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง

ยุทธศาสตร์ทั้งสี่ คือ สร้างแรงจูงใจ เพิ่มความพร้อมและลดอุปสรรค สร้างจิตสำนึกเชิงบวก พัฒนาปรับปรุงระบบการฝึกวิชาทหาร จำเป็นต้องผสมผสานยุทธศาสตร์ทั้งสี่ปรับใช้ให้เหมาะสมกับศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหารแต่ละแห่ง พร้อมกับต้องเข้าใจพฤติกรรมของนักศึกษาวิชาทหารในแต่ละพื้นที่ ตลอดจนสถานศึกษาวิชาทหารในระดับอุดมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อกำหนดทิศทางของนโยบายมีความชัดเจนที่จะเพิ่มยอดนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 ให้ได้ตามเป้าหมาย เกิดความร่วมมือร่วมใจในการประสานงานทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง และวางแผนการใช้เครื่องมือและทรัพยากรที่เหมาะสมต่อไป

เครื่องมือและทรัพยากร (Means)

จากยุทธศาสตร์ที่ได้ผู้วิจัยได้ศึกษามานั้น จำเป็นที่ต้องวางแผนการบริหารจัดการ เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อาทิเช่น นักศึกษาวิชาทหาร ครูฝึก ครูผู้ช่วย ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร ระบบการศึกษาวิชาทหาร ห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน ศูนย์ฝึก/หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร หน่วยทหารใกล้สถานศึกษา สถานศึกษาวิชาทหาร สื่อของกองทัพ แหล่งรายได้จากผู้สนับสนุน เป็นต้น ให้ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายใน กระทรวงกลาโหม จากหน่วยงานภายนอก อาทิเช่น กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ อุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน คณะกรรมการอาชีวศึกษา ให้มีส่วนสนับสนุน ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อรองรับต่อการกิจการสร้างกำลังพลสำรองของชาติ ที่เป็นเยาวชนซึ่งต่อไปจะเป็นพลเมืองที่มีระเบียบ วินัย มีอุดมการณ์ความรักชาติ รู้จักเสียสละ ให้สามารถดำเนินการตาม แนวทางยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. **นักศึกษาวิชาทหาร** เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าของกองทัพได้มาจากนักเรียนจำนวนมากที่มีความต้องการเข้าเป็นนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นปัจจัยตั้งต้นของระบบการผลิต กำลังพลสำรอง เครื่องมือที่ใช้คือกระบวนการคัดเลือกเข้านักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 1 ที่มีความจำเป็นมากเพราะหน่วยบัญชาการกำลังสำรองไม่สามารถรับทุกคนที่ต้องการเข้ามาเรียนวิชาทหารได้ ควรรับให้เท่ากับเป้าหมายที่ต้องการใช้ตามระบบกำลังสำรอง ซึ่งต้องสร้างความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้ปกครอง ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร สถานศึกษาวิชาทหาร ควรให้ความรู้แก่นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะนักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกเส้นทางชีวิตการเป็นทหาร ว่าต้องการเป็นแบบพลทหารกองประจำการ นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายสิบ กำลังพลสำรองที่มีคุณภาพ ต้องระมัดระวังการได้รับข้อมูลหรือทัศนคติในแง่ลบเกี่ยวกับการเป็นทหารทั้งที่ยังไม่ได้มีโอกาสสัมผัสชีวิตการเป็นทหาร กองทัพบกจึงควรเป็นหน่วยงานหลักที่ให้ข้อมูลเอง เช่น การจัดแนะแนวหน้าเสาธงในช่วงเช้า ดีกว่าจะให้นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพพากันมาสมัครเรียนวิชาทหารจำนวนมากโดยเข้าใจว่าไม่ต้องเข้ารับการตรวจเลือกเป็นพลทหารกองประจำการเท่านั้นซึ่งเป็นแนวความคิดที่ผิด ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศชาติในระยะยาว ควรสอบคัดเลือกด้วยข้อสอบที่วัดทัศนคติ ความรู้เกี่ยวกับระบบกำลังสำรอง อุดมการณ์ความรักชาติ เพื่อสร้างคุณค่าการเป็นนักศึกษาวิชาทหารที่ดีตั้งแต่เริ่มต้น

อนาคตของนักศึกษาวิชาทหารคือผู้ที่กำลังแรงงานของชาติในทุกองค์กร ตั้งแต่ระดับมัธยมปลายจนถึงขั้นเป็นบัณฑิต การสร้างความร่วมมือและความสามัคคีของคนในชาติ ปลูกฝัง อุดมการณ์ความรักชาติเพื่อสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังภัยคุกคามที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการลงทุนที่ต่ำแต่ได้ผลคุ้มค่า

2. **ผู้กำกับนักศึกษาวิชาทหาร** จะมีส่วนสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่จะให้คำแนะนำ ปรีกษา เรื่องการเรียนวิชาทหาร ให้กำลังใจ ตลอดจนสามารถนำพลังนักศึกษาวิชาทหารมาช่วยเหลืองานกิจกรรมของสถาบันอุดมศึกษา อันก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทักษะนอกห้องเรียน และการสร้างวินัยให้แก่นิสิต/ นักศึกษาของสถาบัน

3. **ครูฝึก ครูผู้ช่วย** ควรจะมีความเข้าใจธรรมชาติ พฤติกรรม จิตวิทยาของนักศึกษาวิชาทหารซึ่งอยู่ใน 2 สถานะคือหนึ่งเป็นนักศึกษา สองเป็นทหาร กระบวนการฝึกวิชาทหารจะแตกต่างจากการฝึกพลทหารกองประจำการ ทั้งในเรื่องของอายุของนักศึกษาวิชาทหาร สภาพร่างกาย จิตใจ ความรับผิดชอบในงานซึ่งน้อยกว่าพลทหารกองประจำการ หรือนักเรียนนายสิบ ต้องกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกขึ้นด้วยตัวนักศึกษาวิชาทหารเอง เช่น การแต่งกาย การให้เกียรติเครื่องแบบที่สวมใส่ การแสดงการเคารพผู้มียศเหนือกว่า การแสดงออกในที่สาธารณะ อีกทั้งสามารถให้คำปรึกษาแนะนำในเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อเป็นเบ้าหลอม ต้นแบบของนักศึกษาวิชาทหารที่ดี

ผู้บริหารควรนำกำลังพลสำรองที่ว่างงานหรือสมัครใจมาเป็นครูฝึก/ ครูผู้ช่วย เพื่อแบ่งเบาภาระของทหารประจำการ และจูงใจให้นักศึกษาวิชาทหารตั้งใจเพื่อมีโอกาสทำหน้าที่ครูทหาร

4. **ระบบการศึกษาวิชาทหาร** ควรให้ความจริงจังกับการเรียนวิชาทหารมากขึ้น เพราะมีนักศึกษาวิชาทหารจำนวนน้อยมากที่จะอ่านตำราวิชาทหารจบแบบเข้าใจ การสอบเพื่อผ่านเท่านั้นจะทำให้ นักศึกษาวิชาทหาร ไม่เห็นความสำคัญของการเรียนวิชาทหาร แต่การให้ผลการเรียนแบ่งเป็นเกรดและส่งผลต่อการบรรจุอัตราโครงในหน่วยกำลังรบหลัก หรือการให้แรงจูงใจเป็นรางวัล เช่น โควต้าในการเข้าเรียนในโรงเรียนเตรียมทหาร หรือทุนการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่งผลต่อการเรียนต่อวิชาทหารชั้นปีที่ 4 และ 5 เนื่องจากนักศึกษาวิชาทหารจะมีความกระตือรือร้นสนใจมีความเข้าใจในเนื้อหาวิชาทหารเพิ่มขึ้น

5. **ห้องเรียนและสื่อการเรียนการสอน** ในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนวิชาทหารของหน่วยบัญชาการกำลังสำรอง ทั้งในเรื่องสถานที่และสื่อการเรียนการสอนจะไม่เพียงพอต่อการผลิตกำลังสำรองในอนาคต การขยายไปในสถานศึกษาวิชาทหารซึ่งเป็นสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนนิสิต นักศึกษาจำนวนมากได้ จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนวิชาทหารขั้นสูง

6. **ศูนย์ฝึก/ หน่วยฝึกนักศึกษาวิชาทหาร** มีการขยายศูนย์ฝึกล่อยนักศึกษาวิชาทหารให้ครอบคลุมและทั่วถึง เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาทหาร โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ให้มีความสะดวก รวดเร็ว โดยการเชื่อมระบบฐานข้อมูลนักศึกษาวิชาทหารเข้าด้วยกัน เป็นแหล่ง

ประสานงานและติดต่อกันระหว่างนักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรอง อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาระบบกำลังสำรองของชาติ

7. หน่วยทหารใกล้สถานศึกษา ค่ายทหาร หน่วยทหารที่อยู่ใกล้สถานศึกษาจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีของนักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรอง การฝึกของหน่วย เช่น การฝึกภาคหมู่ ตอนหมวด การฝึกภาคกองร้อย การฝึกภาคกองพัน และการฝึกภาคกองพันผสม ซึ่งการฝึกสามารถเชิญนักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรอง ชมการสาธิตการฝึก การตรวจสภาพความพร้อมรบ การดำเนินกลยุทธ์ การใช้อาวุธประจำกาย การใช้อาวุธประจำหน่วย รวมถึงการเปิดโอกาสให้นักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรองสามารถฝึกงานกับหน่วยทหาร ได้ โดยให้ทหารประจำการเป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลให้ความรู้แก่นักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรอง ซึ่งจะสร้างความมั่นใจในการรบร่วมกับทหารประจำการ อีกทั้งได้ผลในเชิงจิตวิทยากับทหารประจำการเพื่อเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นแง่บวกกับนักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรอง ซึ่งกองทัพบกจะได้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างทหารประจำการ กับนักศึกษาวิชาทหาร และกำลังพลสำรองซึ่งระบบงานหลายอย่างในหน่วยงานเอกชนที่ประสบความสำเร็จสามารถนำมาใช้ปรับปรุงพัฒนาให้กับกองทัพบกได้ ยกตัวอย่างเช่น การบริหารงานแบบ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control หรือ QC) การใช้ระบบการบริหารคุณภาพสมบูรณ์แบบ (Total Quality Management หรือ TQM) และระบบการบริหารการขนส่ง (Logistic) เป็นต้น

8. สถานศึกษาวิชาทหาร สถานศึกษาหลายแห่งไม่ได้เป็นสถานศึกษาวิชาทหารจึงควรมีการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ หลายสถานศึกษาใช้การเรียนวิชาทหารเพื่อโฆษณาสถาบันของตน เพื่อผลอันกว้างขวางจึงควรจัดกิจกรรมแข่งขันทักษะทางทหาร ผลที่ได้คือก่อให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มนักศึกษาวิชาทหาร รู้จักการช่วยเหลือทำงานเป็นทีม โรงเรียนได้รับชื่อเสียง

9. สื่อของกองทัพ กองทัพมีสื่อทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สามารถสอดแทรกความรู้เรื่องระบบกำลังสำรองให้แก่ประชาชน เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในการรับราชการทหาร มีส่วนสำคัญที่จะทำ ความเข้าใจรอบแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับสิทธิการยกเว้นการตรวจเลือกเป็นทหารกองประจำการของนักศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3 เป็นสิทธิหน้าที่ของการเป็นทหารประเภทกำลังพลสำรองของชาติที่ผลักดันความมั่นคงของชาติ และมีส่วนร่วมในการผลักดันเศรษฐกิจของชาติไปพร้อมกัน ให้แก่ผู้ปกครอง ทหารประจำการส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง นายจ้าง ผู้บังคับบัญชา ผู้ประกอบการให้เข้าใจหน้าที่ในการฝึกวิชาทหารเพิ่มเติมแม้จะจบการศึกษาวิชาทหารชั้นปีที่ 3, 4 และ 5 แล้วก็ตาม

10. แหล่งรายได้จากผู้สนับสนุน มีกำลังพลสำรองจำนวนมากหลากหลายอาชีพพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือสนับสนุนทั้งในรูปของเงิน วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสามารถทำ

ให้นำสิทธิไปใช้เพื่อการลดหย่อนภาษี สร้างชื่อเสียง เพียงแต่อยู่ที่การพัฒนาระบบกำลังสำรองให้เป็นที่ยอมรับแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง

แต่ละยุทธศาสตร์ต้องประเมินการใช้เครื่องมือและทรัพยากรที่เหมาะสม และเพียงพอ เพื่อรองรับการผลิตนักศึกษาวิชาทหารจำนวนมาก โดยมีมาตรฐานคุณภาพที่เกิดความยอมรับทั้งแก่กำลังทหารประจำการ และประชาชน ซึ่งส่งผลต่อการเตรียมกำลังพลในอนาคต

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University